

KÜRD

xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır.

Heydər Əliyev

DİPLOMAT

№ 05 (517) 01-07 fevral, Şubat, sal. il 2023

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet

Qiyməti:

Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin

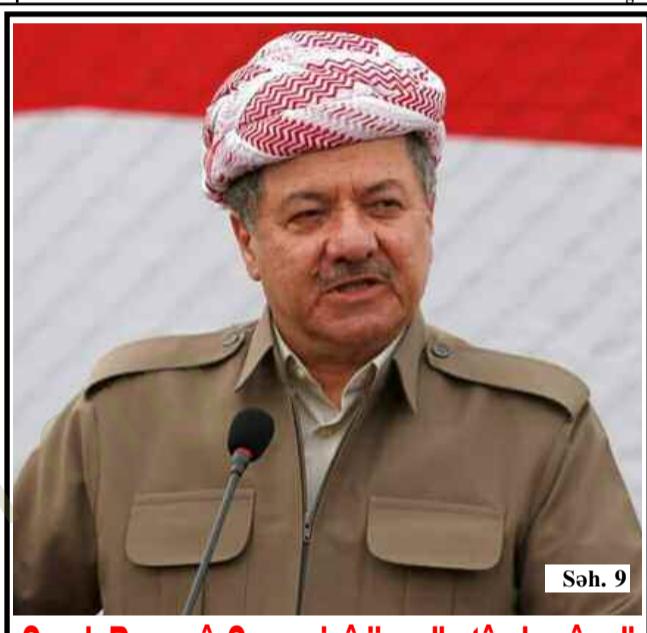
Rojnama heftename civakî û sîyasî

40 qəpik

Həjaye:

Bilirsən, nə etmiş kürdlər bir zaman?
Qurtarmış İslami çox ağır dardan!Qədim Avropanın xaçpərəstləri,
Yüz illər sindirmiş göy məscidləri.Müsəlman keçmişin öyrənsə əgər,
Kurdün dərgahına daim baş əyər.

Sabahəddin Eloğlu

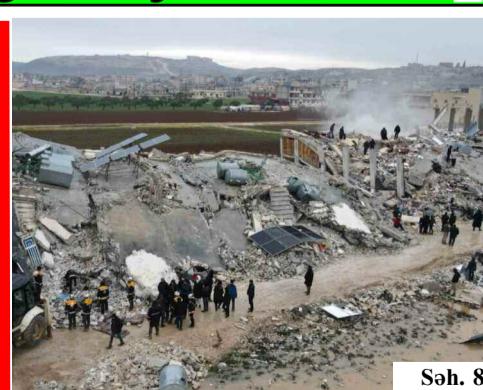
Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının
Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğana zəng edibJi ber erdheja Mereşê peyama
sersaxiyê ya Nêçîrvan BarzaniSerk Barzani: Sersaxiyê ji malbatên kesen di
erdhejê de jiyana xwe ji dest dane re dixwazimKurdistan Bölgesi'nden
Türkiye'ye yardım konvoyu!Konsula nû ya Britanî: Piştgirîya
me bo Kurdistanê berdevam eТурция довольна: Финляндия
запретила сожжение КоранаMəsrür Barzani: Herêma Kurdistanê ji bo her alîkariyekê
bo rizgarkirina qurbaniyên erdhejê amade yePrezident İlham Əliyev Avropa İttifaqı komissarının
başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edibŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ”
ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

Команды спасателей направлены в Турцию из Курдистана

QAFQAZDA ŞƏDDADİ KÜRD DÖVLƏTİ

ALXASLI TAYFASININ ETNİK VƏ DİNİ QURULUŞU

YNK astî û xizmetguzariyê dixwaze

Wezîre Derve yê Rûsyayê
serdana Iraqê kirИзраиль и США намерены наращивать
усилия по противодействию ИрануHejmara qurbaniyên erdheja
Sûriyê bi ser 1400 kesî ketAFP: Pişti erdhejê, IŞİDiyê
li girtîgeha Efrînê reviyan

Səh. 9

Səh. 19

Səh. 8

Səh. 8

Prezident İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın zəngini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 6-da Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın zəngini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Türkiyədə baş vermiş zələzələ nəticəsində çoxsaylı insan tələfatı və dağıntılarla bağlı

xəberin Azərbaycanı çox sarsıldığı və kədərləndirdiyini dedi.

Prezident İlham Əliyev zələzələ zamanı həlak olanlarla bağlı Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın, onların ailələrinə və qardaş Türkiyə xalqına şəxsən öz adından və xalqımız adından başsağlığı

çatdırdı, yaralananların tezliklə şəfa tapmasını dilədiyi bildiridi. Azərbaycan Prezidenti qeyd etdi ki, bu, böyük fəlakətdir və ölkəmiz Türkiyənin bu dərdinə şərık çıxır. Dövlətimizin başçısı vurğuladı ki, Azərbaycan və Türkiyə hər zaman bir-birinin yanındadır.

Rəcəb Tayyib Ərdoğan

zəngi və başsağlığına görə dərin təşəkkürünü bildirdi.

Dövlətimizin başçısı dedi ki, onun tapşırığına əsasən, 420 nəfərdən ibarət xilasedici heyət artıq qardaş ölkəyə göndərilib və hadisə yerinə çatan kimi Türkiyədən olan həmkarları ilə birlikdə dərhal fəaliyyətə başlayacaq.

Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, ehtiyac duyulan ləvazimatlarla bağlı yardım da yaxın vaxtlarda qardaş ölkəyə yola salınacaq.

Türkiyə Prezidenti bu qardaş dəstəyinə görə dövlətimizin başçısına və Azərbaycan xalqına minnətdarlığını ifadə etdi.

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqı komissarlarının başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 3-də Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 9-cu və Yaşıl Enerji Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin 1-ci iclaslarında iştirak edən Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı tədbirdə iştirakına görə Kadri Simsona təşəkkürünü bildirdi. Prezident İlham Əliyev ötən ilin iyulunda Avropa Komisiyasının Prezidenti xanım Ursula Fon der Lyayenin ölkəmizə səfəri zamanı Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında imzalanan enerji sahəsində Strateji Tərəfdəşliyə dair Anlaşma Memorandumunun əhəmiyyətini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında imzalanmış enerji sahəsində strateji tərəfdəşliq haqqında sənədə uyğun olaraq, ölkəmizin qaz istehsalını 2027-ci ilədək artırmaq niyyətində

olduğunu və Al-ya üzv ölkələr arasında qurulan interkonnektorlar vasitəsilə yeni bazarlara çıxış imkanlarının yarandığını diqqətə çatdırdı.

Prezident İlham Əliyev Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində Yaşıl enerji üzrə nazirlərin 1-ci iclasının, həmçinin Azərbaycan, Gürcüstan, Rumınıya və Macarıstan arasında nazirlər səviyyəsində görüşün keçiriləcəyini qeyd etdi.

Ölkəmizin bərpaolunan enerji sahəsində böyük resurslarının olduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı Azərbaycan, Gürcüstan, Rumınıya və Macarıstan arasında imzalanmış sənədin də ölkəmizin bərpaolunan mənbələrdən əldə edilən elektrik enerjisinin Avropa bazarına çıxarılması üçün böyük perspektivlər vəd etdiyini bildirdi.

Azərbaycan Prezidenti Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində aparılacaq müzakirələr nəticəsində yeni təşəbbüslerin və ideyaların yaranacağına ümidi var

olduğunu qeyd etdi.

Kadri Simson Azərbaycan ile Avropa İttifaqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdəşliyə dair Anlaşma Memorandumuna görə təşəkkürünü ifadə etdi və Azərbaycanın Avropa İttifaqına üzv ölkələrin qaza tələbatının ödənilməsində oynadığı rolunun, enerji təhlükəsizliyinə verdiyi töhfələrinin yüksək qiymətləndirildiyini diqqətə çatdırdı. Qonaq

dədi ki, hazırda Al məkanında enerji təhlükəsizliyi baxımından gərgin zamanda Azərbaycanın dəstəyi və yardımı yüksək qiymətləndirilir. Energetika məsələləri üzrə komissar bildirdi ki, Al Azərbaycanla təbii qaz, yaşıl enerji sahələrində əlaqələri genişləndirməkdə maraqlıdır, həmçinin Azərbaycanla elektrik enerjisi ilə bağlı əməkdaşlıq imkanlarını yüksək qiymətləndirirək onu nəzə-

rdən keçirir və bu istiqamətdə də əməkdaşlığa hazırlır.

Söhbət zamanı Azərbaycan ile Avropa İttifaqı arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı. Avropa İttifaqının Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibatların normallaşdırılmasına verdiyi töhfəsinin və Brüssel sülh prosesinin əhəmiyyəti vurğulandı.

president.az

Prezident İlham Əliyev Konqonun Azərbaycanda yeni təyin olunan səfirinin etimadnaməsini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 7-də Konqo Respublikasının ölkəmizdə yeni təyin olunan fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri David Madukanın etimadnaməsini qəbul edib.

Səfir David Maduka etimadnaməsini Prezident İlham Əliyevə təqdim etdi.

Sonra dövlətimizin başçısı səfirlə səhəbət etdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan ilə Konqo arasında siyasi, iqtisadi-ticari münasibətlərin genişləndirilməsi üçün imkanların mövcudluğunu qeyd etdi və bu istiqamətdə əlaqələrimizin daha da fəallaşdırılmasının vacibliyini vurğuladı.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının təsisatlanması istiqamətində sədr dövlət kimi fəaliyyət göstərdiyini diqqətə

daşlıq etdiyini vurğuladı.

Azərbaycan Prezidenti Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində ölkəmizin sədrlik müddətinin uzadılmasına göstərdiyi dəstəye və etimada görə Konqo tərəfinə təşəkkürünü ifadə etdi.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatının təsisatlanması istiqamətində sədr dövlət kimi fəaliyyət göstərdiyini diqqətə

çatdırdı, ölkəmizin yaxın vaxtlarda Qoşulmama Hərəkatının Təmas Qrupu çərçivəsində növbəti zirvə toplantısına ev sahibliyi edəcəyini bildirdi.

Dövlətimizin başçısı Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində BMT Təhlükəsizlik Şurasında islahatlarla bağlı müzakirələrin aparılmasına vacibliyinə toxundu, Azərbaycanın Hərəkatın sədri olan dövlətin BMT Təhlükəsizlik Şurasında rotasiya qaydasında daimi üzvü olması barədə təşəbbüsə çıxış etdiyini bildirdi. Prezident İlham Əliyev bu məsələ ilə əlaqədar Qoşulmama Hərəkatına üzv dövlətlər arasında məsləhətleşmələrin aparılmasına önəminə toxundu. Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyinin bu il başa çatdığını xatırladaraq, ölkəmizin bu məsələni institutional mekanizm kimi formalasdırmaq niyyətində olduğunu, Hərəkata sədrlik edəcək dövlətlərin BMT Təh-

lükəsizlik Şurasının daimi üzvü olmasına dəha ədalətli yanaşma olacağını qeyd etdi.

Azərbaycanda olmaqdən məmənunluğunu ifadə edən səfir ölkəmizin Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi fəal iş apardığını, Konqonun Azərbaycanın bu təşkilata sədrliyini məmənuniyyətlə dəstəklədiyi bildirdi. David Maduka Azərbaycanda qeyri-rezident əsasında akkreditasiya olunmuş səfir kimi ölkəmizə tez-tez səfər edəcəyini və əlaqələrimiz, o cümlədən iqtisadi-ticari münasibətlərimizin inkişafı üçün səylə çalışacağını bildirdi. Səfir Qoşulmama Hərəkatına sədrlik edən dövlətin BMT-də aparılacaq islahatlar çərçivəsində rotasiya qaydasında BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvü olması məsələsinin çox maraqlı və yaxşı təklif olduğunu qeyd etdi. Görüşdə ikitərəfli əməkdaşlıq məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Daşkəsən rayonunda Gənclər Günü qeyd olunub

"İndi artıq tam qətiyyətlə demək olar ki, Azərbaycan gəncləri təşkilatlanıb, birləşib, cəmiyyət-də öz yerini tutub və müstəqil Azərbaycanın inkişaf etməsi üçün lazımı işlər görürərlər".

Heydər Əliyev, Ümummilli Lider

2 fevral – Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə bir qrup daşkəsənlə fəal gənclərin

li Lider Heydər Əliyevin siyasi kursu Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla

sonra İdarə tərəfindən 2022-ci ilde Daşkəsəndə gənclər və idman sahəsində görülən işlər barədə hesabat xarakterli məruzə ilə çıxış edib, keçirilmiş tədbirlər haqqında məlumat verib.

Gənclərdən çıkış edən SHXÇDX-nin rayon bölməsinin əməkdaşı Toğrul Məmmədli, rayon üzrə Təhsil Sektorunun məsul işçisi Elməddin Allahverdiyev, Vətən müharibəsi qaziləri Ceyhun Əliyev və Emin Əliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin coxsaxəli gənclik strategiyası barədə danışaraq bildiriblər ki, bu gün ölkə gəncləri Prezident cənab İlham Əliyevin uğurla apardığı daxili və xarici siyaseti dəstəkləyir, daim cənab Prezidentin yanında olduqlarını nümayiş etdirirlər.

Rayon gəncləri adından çıkış edən Nigar Məmmədzadə gənclərə hər zaman göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyeva minnətdarlığını bildirib və dövlətimiz üçün layiqli gənc olacaqlarını söyləyib.

Sonda rayonun icimai həyatında fəal iştirakına görə və 2 fevral – Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə bir qrup fəal gənc fəxri fərمانlarla təltif olunub və xatirə şəkli çəkilib.

toplantısı keçirilib.

Əvvəlcə tədbir iştirakçıları Ulu Öndər Heydər Əliyevin və şəhidlərimizin əziz xatirəsini bir dəqiqəlik sükütlə yad ediblər.

Giriş nitqi ilə çıkış edən Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin məsul işçisi Elmar Əliyev Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abiyevin təbriklərini çatdırıb, gənclərə yeni nailiyyətlər arzulayıb. Qeyd edib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə ikinci dəfə qayıdışından sonra Azərbaycanda Gənclər və İdmən Nazirliyinin, o cümlədən dövlət gənclər siyasetinin əsası qoyulub. Ulu Öndərin prezyentliyi dövründə ölkə gəncləri dövlətin bütün sahələr üzrə diqqət və qayğısını daim öz üzərlərində hiss ediblər. Bu gün Ümummilli-

davam etdirilir. Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən dövlət gənclər siyaseti Azərbaycan gəncliyyinin inkişafına böyük təkan verir, onların özlərini cəmiyyət-də təsdiq etməsində mühüm rol oynayır.

Elmar Əliyev onu da vurğulayıb ki, Birinci vitse-prezident hörmətli Mehriban xanım Əliyeva da həm özünün icimai-siyasi fəaliyyətində, həm də rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun həyata keçirdiyi bütün tədbirlərdə gənc nəslin sağlamlığını, intellektual və fiziki inkişafını daim diqqət mərkəzində saxlayır.

Daşkəsən Rayon Gənclər və İdmən İdarəsinin rəisi Samir Həsənov Azərbaycan Gəncləri Günü münasibətilə bir qrup fəal gənc fəxri fərمانlarla təltif olunub və xatirə şəkli çəkilib.

Laçın Rayon İcra Hakimiyyətində "Heydər Əliyev və Azərbaycan gəncliyi" mövzusunda tədbir keçirilmişdir

2023-cü il 2 fevral tarixde Laçınlı köçkünlərin müvəqqəti məskunlaşdıqları Ağcabədi rayonunun Taxta Körpü qəsəbəsində Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin iclas zalında 2023-cü il "Heydər Əliyev İl" çərçivəsində təsdiq edilmiş təqvim planına uyğun olaraq, "Heydər Əliyev və Azərbaycan gəncliyi" mövzusunda tədbir keçirilmişdir.

Tədbirdən əvvəl rayon rəhbəri, YAP Laçın rayon təşkilatının fəalları və çoxsayılı rayon gəncləri Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binasının qarşısında Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə ucaldılmış büstü və Taxta körpü qəsəbəsində, əbədi məşəlin alovlandığı Şəhidlərin Xatirə Kompleksini ehtiramla ziyarət etmiş, hər iki abidə öününe tərəfə qərənfillər düzmişlər.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himminin səs-ləndirilməsi ilə başlayan tədbiri Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli açıq elan etdikdən sonra Ulu Öndər Heydər Əliyevin və dövlətimizin müstəqilliyi, torpaqlarımızın müdafiəsi və azad olunması zamanı şəhid olmuş soydaşlarımızın əziz xatirəsi

bir dəqiqəlik sükütlə ehtiramla yad olunmuşdur.

Tədbirdə Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli 2 Fevral - Gənclər Günü münasibəti ilə bütün Laçınlı gəncləri təbrik edərək, onlara bütün işlərində uğurlar arzulamışdır. Rayon rəhbəri çıkışında gənc nəslin düzgün formalamaşmasının ölkə siyasetində önemli yer tutduğunu qeyd etməklə, bildirmişdir ki, əsası Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət gənclər siyasetinin ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin neticəsidir ki, bu gün Azərbaycan gəncliyi bütün sahələrdə özlərini doğruldurlar.

Xüsusilə qeyd olunmuşdur ki, ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işgalçi erməni təxribatının qarşısının alınması zamanı 2020-ci ilin 27 sentyabrından başlayan 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan gəncliyyinin göstərdiyi efsanəvi qəhrəmanlıqlar nəticəsində Müzəffər Ordumuz düşmən üzərində şanlı Zəfərə imza ataraq ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdir.

Fəxarət hissi ilə vurgulan-

mışdır ki, ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin gənclərə müraciətində qeyd etdiyi "Siz bütün işlərdə mənə arxalana bilərsiniz. Məndə Sizə arxalanıram" ifadəsi ölkə gəncləri ilə yanaşı Laçınlı gənclər tərəfindən də dərin razılıq və sevincə qarşılıdır. Hər zaman olduğu kimi bu gün də ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısı ilə əhatə olunan Laçın gəncliyi dövlət başçısının iqtisadi-siyasi, mədəni arenadakı müdrik siyasi fəaliyyətini birmənalı dəstəkləyirlər.

Türkiyənin Gəncədəki Baş Konsulluğunda qardaş ölkədə baş vermiş zəlzələ nəticəsində həlak olanların xatirəsi yad edilir

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin təşəbbüsü ilə Türkiyənin Gəncədəki Baş Konsulluğunun önündə Türkiyənin cənub-şərqində baş vermiş güclü zəlzələ nəticəsində həlak olanların xatirəsi ehtiramla yad edilir.

Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Niyazi Bayramov, Millet vəkili Müşfiq Cəfərov, Türkiye və Azərbaycan İş Adamları və Sənayeçilər İctimai Birliyinin sədri Hüseyin Büyükkirat, hüquq mühafizə orqanları, idarə, müəssisə, təşkilat rəhbərləri və şəhər sakınları Baş konsulluğun qarşısında yaradılan guşəni ziyarət edib, önnəne gül dəstələri düzüb, həlak olanların ruhuna dualar oxuyub.

Niyazi Bayramov Türkiyənin Gəncədəki Baş konsulu Recep Öztopla görüşüb, Konsulluqdakı xatire kitabına başsağlığı qeydi yazıb. Şəhər rəhbəri bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, təbii fəlakətin nəticələrinin aradan qaldırılması məqsədilə qardaş ölkənin zəlzələdən zərər görmüş bölgələrinə dərhal yardım göstərilməsi ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər görüllər.

Qeyd edək ki, ziyarət gün ərzində davam edəcək. Bununla yanaşı, qardaş Türk xalqına dəstək ifadə etmək naməne Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyətinin inzibati binasına Türkiyə və Azərbaycan bayraqları asılıb.

Zərtlədaq ki, fevralın 6-da Türkiyədə 7,6 və 7,7 maqnitudlu zəlzələ olub. Nəticədə minlərlə sakın həlak olub. Ölkədə həlak olanların xatirəsini anmaq üçün 7 günlük matəm edilib.

silsilə addımlar atıldığı vurğulanmışdır.

Tədbirdə çıkış edən gənclər onlara dövlət səviyyəsində olan inam və dəstəyə görə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətdar olduqlarını, daim Heydər Əliyev ideyalarına sadıq qalacaqlarını, dövlət başçısı etrafında six birləşərək üzərlərinə düşən bütün vəzifələrin layiqincə yerinə yetirəcəklərini bildirdilər.

Tədbirin sonunda bir qrup laçınlı fəal gəncə Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin və Laçın Rayon Gənclər və İdmən İdarəsinin fəxri Fərmanı, Yeni Azərbaycan Partiyası sıralarına yeni qəbul olunmuş gənclərə üzvlük vəsiqələri təqdim olunmuşdur.

Təqdirəlayiq haldır ki, Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin görmək istədiyi Azərbaycan bu günün reallığına çevrilib və ölkəmiz Heydər Əliyev siyasi kursu ilə inamla addımlayır. Azərbaycan xalqının hələ neçə-neçə nəсли bu böyük məktəbdən, Ümummilli lider Heydər Əliyevin zəngin siyasi əsas amili gənclərin dövlət və cəmiyyətin sosial-iqtisadi, iqtisadi-siyasi və mədəni həyatında iştirakının təmin edilməsi üçün gənclərlə bağlı ölkəmizdə sevə -sevə bəhrələnəcəklər.

Prezidentin tapşırığı ilə Türkiyəyə yardım üçün daha iki təyyarə göndərilir

Türkiyədə baş vermiş güclü qardaş ölkəyə yola salınacaq. zəlzələnin fəsadlarının aradan Nazirliyin mətbuat xid-

qaldırılması məqsədilə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) yardımçılarından ibarət növbəti iki təyyare

mətbuat.az-a bildirilib ki, təyyarələrdən biri ilə FHN-in hər cür tibbi avadanlıq və ləvazimatlarla təchiz olunmuş mobil səhra hospitalı göndərilecek. Hospital 4 funk-

sional bölmədən – qəbul-çəşidləmə, laboratoriya, cərrahiyə və intensiv terapiya bölməsindən, 3 köməkçi konteynerdən və 3 hava ilə doldurulan moduldan ibarətdir. Mobil səhra hospitalı ən ağır yaralı və xəstələrin müayinə, əməliyyat və müalicəsi üçün müvafiq şəraitlə təmin olunub. FHN-in peşəkar tibbi heyətinin xidmət göstərəcəyi hospital bütün lazımı dərman və preparatlarla təchiz edilib.

İkinci təyyarə ilə isə dağıntılardan ziyan çekmiş insanların yerləşdirilməsi üçün çadırlar, yataq dəstləri, qızdırıcılar və digər avadanlıqlar yola salınacaq.

Təyyarələrin fevralın 7-də səhər yola salınması üçün hazırlıq işləri görülür.

Xilasedicilərimiz Türkiyədə dağııntıların baş verdiyi bölgələrə gedir

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, Türkiyədə baş vermiş zəlzələnin nəticələrinin aradan qaldırılmasında iştirak edəcək azərbaycanlı xilasedicilər qardaş ölkəyə çatıb.

Mətbuat.az xəbər verir ki, hazırda çevik xilasetmə qüvvələri axtarış-xilasetmə əməliyyatlarına qoşulmaq üçün Türkiyənin Adana şəhərindən dağııntıların daha çox baş verdiyi bölgələrə doğru hərəkət edir.

ALXASLI TAYFASININ ETNİK VƏ DİNİ QURULUŞU

YANMAYAN OCAQ, SÖNMƏYƏN ATƏŞ

Alxaslılar etnik mənşə baxımından kürdürlər. Kürd dilinin əsasən kurmancı və zazaki ləhcəsiyle danışırlar. Ayrıca son illərdə Maraş ağzı olaraq diqqəti çəkən dialekət də malikdirlər. Cumhuriyyət dövründə alxaslıların təhsildə iştirakının yüksək olması və təhsil dilinin türkçə olmasının təsiri ilə ünsiyyət dilində türkçənin təsiri aydın görünür. Bu təsirdə Sinəmili Ocağın-dakı ibadət dilinin türkçə olması da önemli rol oynayır.

Tayfanın dini mənşə baxımından əlevi olub, etiqad baxımından taxtaçı və çəpni kimi türkmən əlevilərə nəzərən iranilərə bənzər (Əhli-Həqqlərdəki kimi ay və günəşə edilən dualar) fərqli tədbiq və rituallara sahib olduğu müşahidə olunmuşdur. Bu baxımdan tayfanın köç istiqamətində olan Urfa bölgəsinin Sivərek rayonundakı alxaslıların bəzilərinin səsləndirdiyi Alxas tayfasının əvvəller sünni olduğu fikri maddi cəhətdən sübutu olmayan bir iddiadır.

Alxaslıların Əlbistan bölgəsinə yerləşməsindən sonra Dərvişimli kəndindən babalara niyaz edərək əleviliyi seçməsi tarixi baxımdan doğrudur. Ancaq daha əvvəl Sivərkədə ikən alxaslıların sünni olduğunu sübuta yetirən rituallar haqqında hər hansı bir məlumat yoxdur. Sünnilik məlum olduğu kimi dini təfsir, ibadət forması və etiqadi xüsusiyyətləri baxımdan tərk edildiyində belə izlə buraxa biləcək bir dini məzhəbdür. Alxaslıların əleviliyi qəbul etməsindən sonra belə yerinə yetirdikləri qədim, arxaik adətlərin (ağac işləmələr, türbələr, məzarlar, ölüünün arxasında od qalamaq) içərisində sünnilərə aid ritualların, ya da duaların olmaması

diqqəti cəlb edir. Əksinə Sivərkədəki alxaslılar böyük ehtimalla oraya yerləşdikdən sonra, sünni dini təfsirlərini qəbul edərək sünni olublar. Təqribən oxşar dövrlərdə Əlbistandakılar da əleviliyi qəbul etmişlər.

Günümüzdə Alxas kəndlərinin heç birisində məscid (came) ilə birlikdə cəməvi/cəmxana görə bilməzsınız. Bu baxımdan cəməvləri uyğun məkanlarında inşa edilir. Daha öncə də dediyimiz kimi Sinəmili ocağı mənsubu olan tayfalarda yol-ərkan xidmətləri sahəsində ibo dədə, Böyük Tacım dədə kimi dini liderlərin xidmət görüyü məlumudur. Dini quruluşun içinde Əlif ana, Bako baba, Həmi Tazi (Çilpaq Əhməd) başda olmaqla demək olar ki, hər kənddə məzar, türbə və müqəddəs qəbul edilən tiki-lilər (ağac, daş, məzar, bulaq) var. Həmcinin bölgə camaati üzərində son əsrlərdə əlevilik içərisində adı "həqiqətçilər" olaraq keçən etiqadın da önemli bir təsiri var.

Mehrdad İzadinin kürdlərin köçləri, mədəniyyət və tarixlərdən bəhs edən kitabındaki ətraflı məlumatlar içərisində bölgədəki tayfaların tarixinə də toxunulmuşdur. Buna görə 1908, 1927 və 1939-cu illərdə edilən nəşr-lərin mənbə kimi götürüldüyü aşağıdakı xəritədə Alxas tayfası Bərəzi tayfa birliyyinin şimal-qərbində, Sinan, Zilan və Gau tayfalarının yerləşdiyi bölgənin içində verilmiş və yerləşdiyi məkan da kürd tayfalarının yerləşdiyi bölgənin şimal-qərbi olaraq göstərilmişdir. Həmcinin danışdıqları dilin əsasən kurmancı, dini inancın isə əsasən əlevi olduğu ifadə edilmişdir.

Türkiyədə "Jandarm Ümumi Rəhbərliyi" tərəfindən 1970-ci illərdə hazırlanın kürd tayfalarıyla bağlı rapornda Alxas tayfası üçün fərqli kəndlər gəzilmiş və üç qeyd götürülmüşdür. Qeydlərin hamisində əhalinin sayı, dil, məzəhəb məlumatları ilə yanaşı report müəlliflərinin də notu yer almaqdadır. Bu məlumatlarda tayfa əhalisinin ümumiyyətdə təxminən 13 min nəfər olduğu və eynən İzadinin də qeyd etdiyi kimi əlavətən dilinin kürdçə, məzəhəbin də əlevi-qızılbaş olduğu qeyd edilir. Mənfur hesabatın görüşlər qismində isə belə qeyd olunur: "Üşyanlara qatılmayıblar. Yurdumuza bağlıdırlar. Oturaqdılardır". Bu hesabatlar daha sonra "Tayfalar reportu" adıyla kitab halına da gətirilib.

Bu xüsusiyyətlərin yanında Alxas kəndlərində müəyyən dövrlərdə erməni (xristian) və türk (sünni) ailələr də yaşayırlar. Kəndlərin yerləşdiyi mövqə və malik olduğu multikultural mühit bu kəndlərin 1900-1960-ci illər ərzində iqtisadi, demoqrafik və mədəni bir mərkəz olmasına təmin etmişdir. Bu müxtəlifliyə örnek kimi tayfa kəndlərindən olan Beşərə kəndinin ağası İbrahim ağanın erməni olan həyat yoldaşı Menekşə xanım göstərile bilər. Menekşə xanım ərinin ölümündən sonra öz fəaliyyəti və sözünü qəbul etdirmək bacarığı ilə önemli bir qadın fiquru olaraq tarixə keçmişdir.

Kimlik quruluşunun sosial həyat içərisində həmişə bir fərqlilik olaraq dəyərləndirilməsi hardasa hər bir dövrə qarşılaşılan vəziyyət olub. Alxas, Sinəmili və ya Kürəcik əhal-

Bakıda bu binalar zəlzələyə davamsızdır

"Bakıda hazırda 11 minə yaxın istismar müddətini başa vurma köhnə tikili var. Bunlar 2,3,5 mərtəbəli binalardır. 150 bina isə qəzali kimi qeydə alınır. Onların hamısı sökülməlidir. Əgər Bakıda da belə yüksək bal gücündə zəlzələ baş versə, dağııntıların sayı daha çox ola bilər. Çünkü bir şəhərdə 11 minə yaxın qəzali binanın olması dəhşətli göstəricidir".

Metbuat.az xəbər verir ki, bu sözleri Tribunainfo.az-a əmlak eksperti Elnur Fərzəliyev Bakı şəhərindəki binaların keyfiyyəti, yüksək ballı zəlzələ baş verəcəyi halda hansı hadisələrin yaşana bilecəyi ilə bağlı danışarken deyib. Espert bildirib ki, Türkiyədə bu qədər dağııntıının olmasına səbəb tikililərin keyfiyyətsizliyidir. "Türkiyədə 20-30 il ərzində davamlı şəkildə zəlzələlər baş verir. Ərazi seysimik zonada yerləşir. Belə aktiv zəlzələ ocaqları yerləşən ərazilərdə hündür mərtəbəli binaların tikintisi qadağan olunmalıdır və ya tikilsə, yüksək keyfiyyətə inşa olunmalıdır ki, dağııntılar baş vermesin. Burada Yaponiya təcrübəsinə əsaslanmaq lazımdır. Yaponiyada demək olar hər gün zəlzələ olur. Lakin orada binalar elə formada tikilir ki, dağııntı ümumiyyətlə qeydə alınır.

Türkiyədə hər zəzelədə bu qədər dağııntıının olmasına səbəb tikililərin keyfiyyət olmasının göstəricisidir. Azərbaycanda aparılan tikintini isə keyfiyyətsiz hesab etmek olmaz. Burada zəlzələ baş verəsə, dağııntılar daha çox istismar müddətini başa vurma binalarda qeydə alınacaq.

Yeni tikililər yüksək keyfiyyətə tikilir və hər beton atılan zaman analiz götürülür, armatur sayı yoxlanılır. Bizzət zəlzələ baş verəsə, qəzali binaların dağıılma ehtimalı yüksəkdir". E.Fərzəliyev bildirib ki, yeni tikililərin keyfiyyəti yüksək olsa da, seçildiyi yer düzgün olmur: "Six şəkildə inşa edilən binalar istenilən fəvqəladə hallar üçün təhlükəli hesab edilir. Zəlzələlər zamanı dağııntıların çox olmasına səbəb adətən binaların bir-birinə yaxın tikilməsi olur. Bakıda hələ tikinti bumu qarşılıdır. İstismar müddətini başa vurma binalar, qəzali binalar sökülməsə, Bakıda da bu cür zəlzələ baş verdiyə zaman dağııntı həddən artıq çox ola bilər".

ŞƏRƏF XAN BİDLİSİNİN “ŞƏRƏFNAMƏ” ƏSƏRİ KÜRD XALQININ TARİXİ MƏNBƏYİ KİMİ

(Əvvələ ötən sayımızda)

«Şərəfnamə»də Çermuk əmirliyinin 1516-cı ildə Osmanlı hökumətinə tabe olduğu göstərilir. Həmin əmirliyin xristianlardan alınan cizyə vergisi Diyarbəkir xəzinəsinə təhvil verilmək şərti ilə əmirliyin əvvəlki varisi Məhəmməd bəyə qaytarıldı. Bidlis yazır: «I Sultan Səlim tərəfindən qəbul olunmuş bu qərarı Sultan Süleyman Qazi də imzalayaraq təsdiq etdi» (76, 191).

Bununla da, məlum olur ki, ərab xilafəti dövründə miras qalan cizyə vergisi XV-XVI əsrlərdə həm Bidlis əmirliyində, həm də qeyri-müsəlmanlar yaşayan digər kurd əmirliklərində tətbiq olunmuşdur.

Dini və ənənəvi vergi. «Şərəfnamə»də qeyd edilən dini və ənənəvi vergi formasına nə Həsən bəyin qanunnaməsində, nə də digər mənbələrdə təsadüf olunmadı. Çünkü Bidlis öz əsərində həmin vergini ümumi şəkildə göstərərək yazır: «Bidlis əhalisi müsəlmanlarla xristianlar arasındakı sərhəddi qoruduqları üçün qüvvətli şahlar o vilayətin dini və ənənəvi vergilərdən azad etmişdir» (76, 347). Bizə görə dini və ənənəvi vergi müsəlmanlardan alınan müxtəlif vergi və mükəlləfiyyətlərin məcmusudur. Bunlardan rəsm ərusi, rəsm nigah, rəsm eydi, rəsm novruzu və sairəni göstərmək olar ki, XV-XVI əsrlərdə Həsən bəyin qanunnaməsi əsasında kənd və şəhər zəhmətkeşlərindən alınırı.

Y a y l a q v e r g i s i. Qabaqcadan yaylaq təyin edilən sahələrə uzaq yerlərdən gələn qoyunçuluqla məşğul olan tayfalardan 300 qoyundan bir qoyun hesabı ilə yaylaq vergisi almırı (76, 307). Həmin sahədə daimi surətdə yaşayanlar yaylaq vergisindən azad edilirdilər. Bidlisin yazdırına görə XVI əsrin ortalarında Osmanlı hökumətinin təhrikli ilə Azərbaycan ərazisinə basqın edən Məhəmməd kurd tayfası da Sultan Süleyman Qazinin əmri ilə yaylaq və qışlaq vergisindən azad edilmişdi (76, 307). «Şərəfnamə»dəki məlumatə əsasən həmin vergi Bidlis əmirliyində uzun zaman tətbiq edilmişdir.

Qışlaq vergisi. XV-XVI əsrlərdə Bidlis əmirliyində Uzun Həsənin qanunnaməsində qeyd olunan qışlaq vergisinə də təsadüf olunur. Bu vergi ayrı-ayrı məhəllələrdən qışlaqlara götürülən hər 10 baş qoyundan bir qoyun hesabı ilə alınırı.

Beləliklə, XV-XVI əsrlərdə «Şərəfnamə»də adları qeyd olunan bu vergilərdən əlavə, Uzun Həsənin qanunnaməsində göstərilən digər vergilərin də Bidlis əmirliyində həyata keçdiyini güman etmək olar.

XVI əsrin ortalarında Kürdüstanla qonşu olan Azərbaycan və İran ərazisindəki kurd əmirliklərində Elxanlılardən miras qalan tamğa vergisi ləğv edildi (78, 226). I Şah Təhmasib tərəfindən 30 min təmənlik vergi rəiyətə bağışlandı. Lakin həmin əsrə Osmanlı hökumətindən asılı olan kurd əmirliklərində vəziyyət son dərəcə ağır idi. Oradakı kurd əmirliklərində nəinki orta əsrlərin dözlüməz vergi mükəlləfiyyətləri ləğv edilməmişdi, hətta ona bir sıra yeni mükəlləfiyyətlər də əlavə olunmuşdu. Türk müəlliflərinin yazdıqlarına görə XVI əsrin sonunda Osmanlı hökuməti rəiyətən adam başına 40-60- axça xanə əvarisi (ev vergisi) hər iki qoyundan bir axça, rəsmi ənənə (qoyun vergisi) alırdı (53, 448). Bununla da aydın olur ki, əvvəllərdə qeyri-müsəlmanlardan alınan həmin vergi (cizyə) sonralar kurd əmirliklərində yaşayan əhalinin hamisindən alınmışdır.

1516-ci ildə kurd əmirləri ilə Osmanlı hökuməti arasında bağlanan müqaviləyə görə kurd xalqı osmanlıların xeyrinə olaraq, hərbi mükəlləfiyyət də daşımalmış oldular. Bundan başqa, hər bir əmirlik Diyarbəkir xəzinəsinə külli miqdarda vergi verməli idi. Bidlis göstərir ki, «dörd min nəfər xristiandan alınan xərc və cizyə vergisi ilə vəqf mülklərinin vergisi istisna olmaqla, Muş nahiyyəsinin vergisi 1. 533. 324 Osmanlı axçasına bərabər idi» (76, 354-355). O, Xnos rayonunun vergisini də Muş vergisi qədər qeyd etmişdi (76, 355).

Katib Çələbi qeyd edir ki, Osmanlı sülaləsi dövründə dövlətin vergi dəftərinə əsasən Muş əmirliyinin vergisi 15 min dinardır (103, 415).

İstər Bidlis, istərsə də Katib Çələbi Çingiz xan dövrü üçün Muş nahiyyəsinin vergisi haqqında Həmdulla Mustovfinin göstərdiyi vergi miqdarını XVI əsrəndə vergi miqdarı ilə müqayisəli şəkildə qeyd etmişdilər. Lakin Bidlis düzgün, Katib Çələbi isə Həmdulla Mustofinin göstərdiyi vergi miqdarını təhrif etmişdi (63, 126; 76, 354).

«Şərəfnamə»dəki məlumatə görə XVI əsrin axılların-

da Heqari əmirliyi 100 min florin vergi müqabilində Osmanlı hökuməti tərəfindən əsil varisi Zəkeriyə bəyə yenidən qaytarılmışdı (76, 104). Beləliklə, XVI əsrin əvvəlləndən Osmanlı hökumətindən asılı vəziyyətə düşən kurd əmirlikləri üzərindəki vergi və hərbi mükəlləfiyyətlər kurd xalqının maddi həyat şəraitini çətinləşdirirdi, ölkənin iqtisadiyyatını bərəbad hala salırdı. Bu çətin vəziyyətdən istifadə edən türklər XVII əsrə Kürdüstanı vilayət deyə qeyd edirdilər. Lakin sonralar kurd və Kürdüstan sözünü tamamilə ləğv edərək, kürdləri dağ türkləri adlandırmağa başladılar (23, 74).

Sənət və ticarət. XV-XVI əsrlərin mənbələrində Bidlis əmirliyi Kürdüstanda sənət və ticarət mərkəzi kimi qeyd edilmişdir (41, 44). «Şərəfnamə»dəki məlumatə görə Bidlis vilayətində Azərbaycan, İran və Ermənistan tacirlərindən başqa, rus, bolqar, Çin və hind tacirlərinə də təsadüf edildi (76, 339).

Bu əsrlərdə Bidlis əmirliyində müxtəlif emalatxanalar,

sənətkarlıq və başqa peşələrə aid çoxlu dükənlər mövcud idi. Bidlis öz əsərində həmin emalatxana və dükənlərin ümumi sayını 800-ə qədər göstərmişdir (76, 348). Bunlardan əlavə, XVI əsrin axıllarında Bidlis əmirliyində 100-ə qədər ikiüzlü dükən, iki gün emalatxanası və bir çox digər ictimai binalar tikilmişdir. Bu qeyd olunan emalatxana və dükənlərdən başqa, evlərdə kustarcılıqla məşğul olan bir çox xırda istehsalçılar da var idi ki, onların eksəriyyətini qadınlar təşkil edirdi. O, qadınlar sırasında əyirci, toxuyucu, yaxşı naxışvuran xalça ustalarına təsadüf etmək olardı. Ona görə də XV-XVI əsrlərdə Bidlis sənətkarlığında əsas yeri xalçaçılıq və gəncəlik tuturdu. Eyni zamanda yun parça, gün ayaqqabı hazırlayan sənətkarların da sayı az deyildi.

Bidlis əmirliyində müxtəlif silah qayıran ustalar var idi ki, bunlar əsasən nizə, qalxan və xüsusi qala divarlarına qalxmaq üçün lazım olan nərdivanlar hazırlayırdılar. XV əsrəndə nərdivan ustalarından Əbübəkr ağa Bayəkinin (Bayəki tayfa adıdır) adı «Şərəfnamə»də xüsusi qeyd edilmişdir (76, 398).

XV-XVI əsrlərin Bidlis sənətkarlığında metaldan hazırlanmış şəyler də az deyildi. Həmin əmirlikdə əlvan metaldan düzəlmüş bəzək şəyələri, gümüş kəmər, toqqa və sairəyə təsadüf olunurdu. Buradan da belə bir nəticə çıxarımaq olar ki, XV-XVI əsrlərdə Bidlis sənətkarlığında əlvan və qara metaldan, az da olsa, istifadə olunmuşdur.

Bidlis sənətkarları içərisində şahmat, papiroq qutusu, zərif sandiqçalar və mürçü qayıran yaxşı ustalar da var idi. Əmirlikdə saxsı qab-qacaq da istehsal olunurdu.

Bidlis əmirliyində yunçuluq və ipəkçiliyin inkişafı müxtəlif sənət sahələrinin yüksəlşinə təsir edirdi. Beləliklə də, XV-XVI əsrlərdə Bidlis sənətkarları tərəfindən hazırlanmış müxtəlif əməkələr və istehsal olunan mallar əhalinin tələbatını əsasən təmin edirdi. Odur ki, V. Nikiitin haqqı olaraq, Bidlis şəhərini sənət şəhəri deyə qeyd etmişdir (23, 113).

Ticarət. XV-XVI əsrlərdə Bidlis əmirliyində xarici bazar üçün hazırlanmış sənət şəyləri və xammal da az deyildi. Onlar xarici tacirlərə gün, dəri, xalça, ipək, yun, palid, yağı, pendir və sairə satır və onlardan silah, zərif parçalar və zinət şəyləri alırdılar. Başqa kurd əmirliklərində olduğu kimi, Bidlis əmirliyində də əsas bazar adətən hər ilin payız fəslində təşkil olunurdu. Çünkü bu fəsil müxtəlif köçəri kurd tayfalarının yaylaqdan qayıdan vaxtları idi. Həmin fəsildə xarici tacirlər öz əməkələrini Bidlis bazarına gətirir və yerli əhalidən lazımlı malla rı alırdılar. Alver əsasən mübadılə şəklində aparılırdı. Bu da gəlmə tacirlər üçün çox olverişli olurdu. Çünkü onlar öz əməkələrini yerli əhaliyə baha satır və onlardan xam malları üçüz qiymətə alırdılar. Lakin «Şərəfnamə»də İtaliya, İraq, İran və Osmanlı pullarının adına tez-tez təsadüf olunur. Beləliklə, Bidlis əmirliyinin xarici ölkələrlə ticarət əlaqəsini və ticarətdə yalnız mübadılə deyil, əsas amil olan xarici pulların da, rol oynadığını görmək olardı.

XV-XVI əsrlərdə nə Bidlis və nə də digər kurd əmirliklərində vahid pul sistemi olmamışdır. Bunun da səbəbi vahid və mərkəzləşmiş Kürdüstan dövlətinin olmaması və alverin əsasən mübadılə şəklində aparılması idi. Buna görə də Bidlis bazarında əsasən İran, İraq və Osmanlı pulları rol oynayırırdı.

XV-XVI əsrlərdə Bidlis tacirləri də öz əməkə və xammallarını xarici bazarlara ixrac edirdilər. Onlar əsasən Azərbaycan, İran, Türkiyə, Suriya, Misir və İraq ölkələri ilə daha çox ticarət edirdilər. XV əsrin ortalarında ticarət məqsədilə Təbriz şəhərinə gedən Bidlis taciri haqqında «Münsəati Səlatin»də maraqlı bir məktub qeyd edilmişdir. Məktub Bidlis əməri Məhəmməd bəy tərəfindən Osmanlı Sultanı Məhəmməd Qaziya yazılmışdır. Məktubda deyilir: «Ölkəmizin əmin şəxslərindən biri mərhum Seyid Bəhayəddin ticarət məqsədilə o ölkəyə (Təbrizə -Ş. M.) göndərilməmişdir. Həmin şəxs Təbrizə çatan kimi vəfat etmişdir. Təbrizin dövlət məmurları vəziyyəti yoxlamadan onu bivar hisab edərək, 8 xalvar⁵⁶ xalis ipəyini zəbt etmişdilər. Xahiş edirik, onun hissəsinin verilməsi haqqında sərəncam buyurasınız» (98, 319). (Həmin dövrə Sultan Məhəmməd Qazi Konstantinopol qalasını fəth etdiyi üçün müsəlman aləmində böyük hörmətə malik idi. Bunu nəzərə alaraq, Məhəmməd bəy ona müraciət etmişdi - Ş. M.).

Ümumiyyətlə, XVI əsrin əvvəllərində Bidlis əmirliyinin ixracatı onun varidatına uyğun gəldirdi. Lakin Kürdüstanın ilk dəfə bölünməsindən sonra bu tənasüb pozuldu. Digər kurd əmirliklərində olduğu kimi, Bidlis əmirliyinin də sənət, ticarət və başqa gəlir sahələri Osmanlı hökumətinin mənafeyinə tabe edildi. Əmirliyin daxili və xarici ticarətdə daha kurd tacirləri deyil, Osmanlı tacirləri əsas rol oynayırırdı.

XVI əsrin sonunda Kürdüstan'dan Konstantinopola bir milyon yarından çox mal-qara aparılmışdır (23, 115). Beləliklə, XV əsrin sonu, XVI əsrin əvvəllərində Kürdüstan və eləcə də Bidlis ixracatında əsas yer tutan yun, ipək, xalça, gün, tütün və s. XVI əsrin ortalarından etibarən Osmanlı dövlətinin ixtiyarına keçir. Kürd əmirliklərinin bu başlıca ticarət sahəsində bəhs edən Jan Batist Tavernye «Şəfərnəmə» əsərində yazır: «Bu böyük ticarətin mənəfəti Türkiyəyə gedirdi» (73, 287).

XV-XVI əsrlərdə Bidlis əmirliyinin başqa sahələri kimi, maarif və mədəniyyət sahəsi də digər kurd əmirliklərinə nisbətən irəlidə gedirdi.

Maarif və mədəniyyət. Bidlis əmirliyində bir çox görkəmli elm, mədəniyyət və maarifpərvər adamlar yetişmişdir. Onlardan biri məntiq elmləri üzrə faydalı bir əsərin müəllifi Mövlana Əbdürəhim Bidlisinin adı «Şəfərnəmə»də xüsusi qeyd edilir. Bidlis yazır: «Bu şəxs oxumaqda, yazmaqda və məntiqdə diqqətli olduğu üçün bütün alımlar arasında məşhur olmuşdur» (76, 342).

Bidlisin görkəmli elm xadimlərindən biri də fiqhə⁵⁷ və hədis elmlərində böyük şöhrət qazanmış Mövlana Məhəmməd Bərqəlidir. O, həmin elmlər üzrə bir çox əsərlərin müəllifidir.

Məşhur Bidlis alımları sırasında Pir Şeyx Nəcməddin adı xüsusi qeyd edilir. Hacı Zeynalabdin Şirvani yazır: «Bidlis vilayətində elm adamları çox görünmüştür» (58, 132), müəllif bunlardan Şeyx Nəcməddin sülaləsinən olan Şeyx Ömrənin adını qeyd etmişdir.

(Ardı gələn sayımızda)

QAFQAZDA ŞƏDDADİ KÜRD DÖVLƏTİ

Azərbaycan tarixən çox milletli ölkə kimi tanınmışdır. Əlverişli coğrafi mövqeyə malik olan Azərbaycanda müxtəlif etnik mənşəyə malik olan xalqlar əslər boyu birlikdə yaşayaraq müasir Azərbaycan xalqının formalaşmasında yaxından iştirak etmişlər. Antik Yunan Roma müellifləri-Miletli Hekatey, Lampsaklı Xaron, Lidiyalı Ksanf, Herodot, Knidli Ktesi, Ksenofont, Strabon, Tit Livi və s. Azərbaycanda yaşayan müxtəlif tayfalar dan bəhs etmişlər. Məşhur yunan coğrafiyaçısı Strabon (e. ə. 63-b. e. 23-cü illər) Albaniyada (mütəsir Azərbaycan Respublikası) yaşayan 26 tayfanın adın çəkir. Pəhləvi, qədim erməni, ərəb, fars, Suriya mənbələri Azərbaycanda yaşayan müxtəlif dillərdə danışan xalqlar barədə məlumat verir. Ərəb müellifi İbn Hövqəl Qabib(Qafqaz) dağlarında 360 dildə danışıldığın göstərir. Digər məşhur ərəb səyyah-coğrafiyası və tarixçi əl-Məsudinin yazdığına görə Qafqazda hər birinin öz hökməti və başqalarının anlaşılmadığı dili olan 72 xalq yaşayır.

İrandilli xalq olan kürdlər Azərbaycanın aborigen sakinləri olub qədim dövrlərdə müasir Azərbaycan və Ermənistən ərazilərində yaşamışlar. Mənbələrdə kürdlər müxtəlif adalarla yad edilmişdir. Məsələn, qədim erməni mənbələrində kürdlər daha çox marlar(midiyalılar) adlanır. Sasaniyənin hakimiyəti dövründə (III-VII əsrlər) kürdlər regionun əsas etnik ünsürlərindən biriydi. Təsadüfi deyil ki, ərəb mənbələri Şirvan və həttidə Dərbənddə də kürd məskənlərinin olmasından bəhs edirlər. Ərəb işğalı prosesində əreblərə azərbaycanlılar arasında bağlanmış müqavilədə Balasakan və Savalan kürdlərinin adlarının çəkilməsi kürdlərin yadəllilərə qarşı mübarizəsinə və əsas etnik qüvvələrdən biri olmasına göstərir. Təsadüfi deyil ki, Ərəb xilafətinin parçalanması nəticəsində yaranan feodal dövlətlərinin əksəriyyətində hakim sülalələr kürd mənşəli tayfalar olmuşlar. Hətta türk mənşəli Sacilər dövlətinin (889-941-ci illər) sonuncu hökməti Deysəm ibn İbrahim ibn Şadluye mənşəcə kürd olmuşdur. Belə tanınmış kürd sülalələrindən biri də Azərbaycanın və bir sıra qonşu ölkələrin herbi siyasi tarixində fəal rol oynamış Şəddadilər sülaləsidir. Bu sülalə X əsrin ortalarından XII əsrin sonuna dek Cənubi Qafqazın Gəncə, Arran-Naxçıvan, Dvin və Ani əmirliklərində hakimiyət başında olmuşlar. Görkəmlə Azərbaycan tarixçisi, t. e. d. professor M. X. Şərifli 1978-ci ildə nəşr olunmuş "IX əsrin ikinci yarısı- XI əsrlərdə Azərbaycan feodal dövlətləri" monografiyasında Şəddadilər dövləti haqqında qıymətli məlumatlar verir. Üstündən xeyli vaxt keçməsinə baxmayaraq ilkin mənbələr əsasında yazılmış bu əser öz əhəmiyyətini ini də saxlayıb. Bu sayımızdan başlayaraq bu əserin Şəddadilər dövlətindən bəhs edən hissəsini

bəzi dəyişiklik və əlavələrlə diqqətinizə çatdıracaqıq.

Gəcə Şəddadilər dövləti X əsrin II yarısında əmələ gəlmüşdür. Bu dövlətin ərazisi əsas etibarilə şimalda Kür çayı, cənubda Araz çayı, şərqdə Beyləqan nahiyesi, qərbdə Xunan qalasına(Al-İstakhri. Kitab Masalik al-Mamalik, ed. de Goeje, BGA, t. I Lugd. Batav, 1870, səh. 193) qədər uzanan Arran torpaqlarını əhatə etmişdir. Məlum olduğu kimi, Arran vilayətinin ərazisi ayrı-ayrı dövrlərdə öz sərhədlərini dəyişmişdir. İstəksi Arran vilayətindən bəhs edərkən göstərir ki, Arranın sərhədi Dərbənddən Tiflisə və

dillərinin birində danışan iranlıların bir qismi kimi göstərməyə çalışaraq onları VI əsrin axıralarında buraya köçüb gəlmiş Mehranilərə əlaqələndirmişdir. (Kəsərvi Təbrizi. Şəhriyaranı -romnan, II cild, Tehran 1928, səh. 3). Şəddadilərin hakimiyəti dövründə Arranın ən görkəmli şəhəri Gəncə idi. Onların hakimiyəti Gəncədə təşəkkül etmiş və beləliklə Gəncə şəhəri Şəddadilər dövlətinin paytaxtı olmuşdu.

Şəddadilər ilk dəfə Dəbil (Dvin) ətrafında yaşamış 340 (951)-ci ildən Şəddadi Məhəmməd Dəbilə rəsmi olaraq hakimiyət başına keçmişdir.

Araz çayı yaxınlığında Naxçıvan adlanan yerə qədər çatır(Yenə orada, səh. 190). İbn Hövqəl Bərdə haqqında bəhs etdiyi zaman onu Ümmür-Ran , yəni Arranın anası hesab edir. (İbn Haukal. Liber imaginis terrae. ed. J. H. Kramers. Lugd. Batav 1939, səh. 337)-o göstərir ki, Arranda Bərdə, əl-Bab(Dərbənd) və Tiflisdən böyük şəhər yoxdur. Beyləqan, Varsan, Bərdic, Bərzənc, Şamaxiya, Şirvan, Laican, Şabran, Qəbələ, Şəki, Cənzə(Gəncə), Şəmkür və Xunan isə kiçik vilayətlərdir;şəhərləri gözəl, eyni böyüklükde və mehsuldardır, yararlı təsərrüfat sahələrinə malikdir. (Yenə orada, səh. 342). Müqəddəsi "Əhsən ət -təkasim fi-mərifet əl-ekalim" əsərində yazır ki, Arrana gəldikdə o dəniz ilə Araz çayı arasında yarımadada şəklində olub bütün vilayətin təqribən üçdə birini təşkil edir. Məlik çayı vilayeti ortadan bölür, onun paytaxtı Bərdədir. (Descriptio imperii moslemici auctore, ed. M. J. de Goeje, Lugd. Batav, BGA, t. III, 1872. Səh. 373)

Arran ölkəsi və buradakı şəhərlər haqqında Yaqut Həməvi belə yazar:"Arran ərəb adı deyildir , bu geniş ölkədir və çoxlu şəhərləri vardır. Xalq dilində Gəncə deyilən Cənzə, Bərdə, Şəmkür və Beyləqan onun şəhərlərindəndir".

Münəccimbaşının "Cami əddüvəl" əsərinin "Şəddadilər" fəslində göründüyü kimi, çox məşhur olan Arran ölkəsi qərbən, cənubdan və şərqdən Azərbaycanla. şimaldan isə Qafqaz dağları ilə həmsərhəddir. Naxçıvan, Gəncə, Dərbənd, Beyləqan, Şəmkür, Tiflis, hətta Şirvan da Arran şəhərlərindən sayılmışdır. (V. Minorski. Studies in Caucasian history, London, 1953. (Bundan sonra V. Minorski. Şəddadilər), səh. 6-8, 188)

Kəsərvi Təbrizi arranlıları İran

dillərinin birində danışan iranlıların bir qismi kimi göstərməyə çalışaraq onları VI əsrin axıralarında buraya köçüb gəlmiş Mehranilərə əlaqələndirmişdir. (Kəsərvi Təbrizi. Şəhriyaranı -romnan, II cild, Tehran 1928, səh. 3). Şəddadilərin hakimiyəti dövründə Arranın ən görkəmli şəhəri Gəncə idi. Onların hakimiyəti Gəncədə təşəkkül etmiş və beləliklə Gəncə şəhəri Şəddadilər dövlətinin paytaxtı olmuşdu.

Şəddadilər ilk dəfə Dəbil (Dvin) ətrafında yaşamış 340 (951)-ci ildən Şəddadi Məhəmməd Dəbilə rəsmi olaraq hakimiyət başına keçmişdir.

əmələ gəlmişdir. Münəccimbaşının məlumatına görə Azərbaycan Salariler dövlətinin başçısı Mərzuban 337(948/9)-ci ildə Rey hakimi ilə müharibə zamanı əsir düşərək Səmirem qalasında dörd ilə qədər. yəni 337-341 (948-953)-ci illərdə həbsdə saxlanılmışdı. Bu zaman Azərbaycan dövlətində qayda pozulmuş və hər bir vilayətdə feodal hakimlər baş qaldırılmışdı(V. Minorski. Şəddadilər, səh3). Hətta Mərzubanın övladları onun həbs etdiyi sabiq Azərbaycan hakimi Deysəm ibn İbrahim (Sacilər dövlətinin sonuncu hökməti(932-941) Deysəm ibn İbrahim ibn Şadluye əl Kürdi-N. H.) həbsdən azad etmişdir. Deysəm Azərbaycanda gəzərək özünə tərəfdarlar axtarırdı. Bu zaman müstəqil olmağa çalışan feodallardan biri də Məhəmməd ibn Şəddad ibn Qurtaq idi (Yenə orada.). Məhəmməd ibn Şəddad fürsətdə istifadə edərək Salarılər dövlətinə tabe olan Dəbil şəhərini tutaraq hakimiyətini möhkəmlestməyə başlamışdı. Məhəmməd Dəbil şəhərini və əhalisini düşmən həcum və basqınlarından mühafizə etməyi öz öhtəsinə götürərək əhaliyə bir sıra bir sıra vədlərde vermişdi. (Yenə orada) Erməni müellifi Vardan (1271-ci ildə ölmüşdür) şəddadilərin mənşəyi və Gəncəyə gəlmələri haqqında çox qəribə bir məlumat verir. O yazır:"Həmin günlərdə Parisos nahiyesinə (Dağlıq Qarabağ vilayətindədir) şanlı knyaz Qriqorinin (Magistros)

Məhəmməd öz oğulları ilə Dvin ətrafına gəlmişdi. Bunu da qeyd etmek lazımdır ki, o zaman Rəvvadi Məhəmmədin "Məmlən" adlandığı məlumdur. Lakin Vardan Məhəmməd adlı kişiin ne üçün "Mam" adlı qadınla qarşıq saldığı aydın deyildir. Bütün bunnarla bərabər Vardanın əsərində

adaların, tarix və sairənin səhv olmasına baxmayaraq onun şəddadilər haqqındaki yazılarında qıymətli tarixi məlumat vardır.

Məhəmmədin Dəbilətə hərəkətləri Azərbaycan hakimi Mərzubanın oğlu İbrahimə yetişdi. Mərzuban Səmiremdə həbsdə olduğu zaman Azərbaycanı oğlu İbrahim idarə edirdi. Məhəmməd ibn Şəddadın Dəbili tutduğunu eşidərək İbrahim atasını vassali Deyrəmus (Veyzur) hakiminə məktub yazaraq Dəbili mühəsirə edib Məhəmmədi oradan qovmasını tapşırı. Deyrəmus hakimi də qoşun toplayaraq Məhəmməd ibn Şəddadın üzərinə getdi. Məhəmməd isə əhalinin qüvvəsi ilə düşmənə siddətlə müqavimet göstərdi. Araz çayı sahilində baş verən vuruşmada Məhəmməd qələbə çaldı, Deyrəmus hakiminin qoşunları qaçaraq yaxın meşələrdə gizləndilər. Bu hadisədən sonra Məhəmməd özünü və ailəsini müdafiə etmək üçün Təll həslə adlı qala tikdi. Məhəmmədin qələbə çalması xəbəri Ərdəbile çatıldıqda İbrahim Dəbile həcum etmək üçün qoşun toplamağa başladı. O, kürd və deyləmlilərdən böyük bir ordu toplayaraq Məhəmmədin üstüne gönderdi. İbrahimin piyada və süvarilərdən ibarət olan qoşunları Dəbil darvazalarına çatıldıqda Məhəmməd onları qarşılıdı və birinci hücumlarını dəf etdi. Lakin bundan sonra döyüş dəhdətləndi. Dəbil əhalisini buna döze bilmədiyi üçün Məhəmməddən aralandı. Döyüş meydanında yalnız öz adamları ilə qalan Məhəmməd ibn Şəddad da məcbur olaraq geri çəkilib öz qalasına siğndı və sonradə adamları ilə bərabər Ermənistənə getdi. Bundan sonra Dəbil əhalisini Məhəmmədin yanına hörməti şəxslər göndərək qayıtmasını xahiş edərək, bir daha ona xəyanət etməyəcəklərini və etdilər. (V. Minorski. Şəddadilər, səh. 9). Başqa bir fikirə görə Məhəmməd Dəbil ətrafindəki döyüşdən sonra Ərzuruma getmişdi. Lakin V. Minorskinin rəyinə görə bu zaman Məhəmməd Vaspurakan uzaq getməmişdir. O eyləmlilərin təzyiqi nəticəsində Araz çayını cənuba doğru keçərək Vaspurakana getmişdi. (Yenə orada, səh. 37). Məhəmməd dəbillilərin xahişini qəbul edərək Dəbile qayıtmış və burada hakimiyəti yenidən əlinə almışdı.

(ardı var)

Səhifəni hazırladı: Namiq Həsənov

yanına İrandan üç oğlu ilə bərabər Mam adlı bir qadın gəldi. Oğullar öz anasını knyaza girov verdi, Şotk və Şamiram (Vaspurakan vilayətində) qalalarını aldılar ". (Vardan. Vseobşaya istoriya, Moskva 1861, səh. 125). Vardan bununla 1044-cü il hadisəli ile əlaqədar olaraq şəddadilərin Gəncəyə gəlməsi və Fəzlun haqqında bəzi məlumat vermişdir. Vardanın "Mam adlı bir qadın üç oğlu ilə İrandan Qriqor Magistrosun yanına Parisos nahiyesinə gəldi"-deye yazdığı bu qəribə məlumatla başqa mənbələrdə təsadüf edilmir. Yuxarıda qeyd edildiyi kimi Şəddadi

Serokwezîr Barzanî bi Çavuşoglu re li ser erdhejê axivî

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî, iro 7ê Sibatê bi rêya telefonê bi Wezîrê Derve yê Tirkîyê Mevlut Çavuşoglu re axivî.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê, di pêwendiyâ telefonê, hevxemîya xwe ji bo malbatên qurbanîyên erdhejê anî ziman û hêviya başbûnê ji birîndaran re xwest.

Herwiha Mesrûr Barzanî, amadehiya Herêma Kurdistanê ji bo pêşkêşkirina alîkariyan bo mexdûrên erhêjê nişan da. Hêjayî gotinê ye, duh 6ê Sibatê piştî erdhejê bi ferma Serokwezîr Barzanî karwanekê tîmîn hawarçûnê û tenduristîyê bo Bakurê Kurdistanê hatibûn şandin. Wezîrê Derve yê Tirkîyê Çavuşoglu jî spasiya Serokwezîr Barzanî ji bo hevxemî û alîkariya Hikûmeta Herêma Kurdistanê kir. **PeyamaKurd**

AFAD: 4.544 wefat, zêdetirî 22 hezar û 286 birîndar...

Serokatiya Rewşen Lezgîn û Karesatan a Tirkîyeyê AFADê ragihand ku li gorî demjimîr 19:30 hejmara mirinê erdhejê gîhîştiye 4 hezar û 544 kesan.

Midurê Giştî yê Kêmkirina Xeteriyan a AFADê Orhan Tatar, li demjimîr 19:45an eşkere kir ku heta niha 4 hezar û 544 kes di erdhejê de mirine û zêditirî 22 hezar û 286 kes ji birîndar in.

Herwiha Wezîrê Navxwe yê Tirkîyê Suleyman Soylu jî li Mereşê ragihand ku li Mereşê 941 avahî bi temamî hilweşiyane û xebatê rizgarkirinê dewam dikin.

Soylu da zanîn ku li Mereşê 600 welatî di erdhejê de can dane hatine definkirin.

Wezîrê Navxwe diyar kir ku bi Mereşê 96 tîmîn rizgarkirinê ku ji 2 hezar kesan pêk têx xebatan didomînin ji bo 18 hezar cenderme, nêzî 10 hezar polîsîn din jî ferman hatiye dayîn ku dest bi xebatê rizgarkirinê bikin. **PeyamaKurd**

Ji bo Efrînê û Rojavayê Kurdistanê 8 rêxistinan banga alîkariyê kir

8 rêxistin û saziyên mirovî û mafnasiyê ji bo hawarçûn û alîkariya xelkê herêma Efrînê û Rojavayê Kurdistanê ku bandoreke mezin ji erdheja Mereşê ya Bakurê Kurdistanê dîtine, bang li civaka navdewletî kirin.

Di bangewaziya hevbeş de, 8 rêxistin û saziyên mirovî bang li hikûmet, rêxistin û desteyên navdewletî kirin ku di demeke herî zû de bi hawara xelkê Efrînê û navçeyen din de biçin û tiştê pêwîst ji bo rizgarkirina xelkê ketine ber erdhejê bikin.

Rêxistinan da zanîn ku hikûmeta Sûriye û Tirkîyê ti alîkariyê pêşkêş nakin û bi erkê xwe yê mirovî ranabin. Rêxistina Mafêni Mirovan a Efrînê jî bi bangewaziyekê daxwaz ji hemû hêz û rêxistinê navdewletî kir ku bi hawara xelkê Efrînê ve biçin û alîkariyê bigihîn wan. **PeyamaKurd**

NY û Almanya ji bo alîkariya mexdûrên erdhejê bangewazî li Rûsyâ û Esed kir

Ji ber erdheja 6ê Sibatê ya Bakurê Kurdistanê ku navenda wê Mereş e û bi tundiya pileyên 7,4 û 7,7 rû daye, li Sûriyê jî ziyanekê mezin a canî çêbûye ku li gorî amarêna dawî hejmara mirinan gîhîştiye nêzî 2 hezaran û gihadina alîkariyan jî gelekî zehmet e.

'Herêma felaketê ye, siyasetê deynin aliyeckî'

Berdevkê Neteweyên Yekbûyî (NY) Jens Laerke li Cenevreyê di civîneke rojnamevanî de bangewaziya gihadina alîkariyan bo bajarê Sûriye û Rojavayê Kurdistanê kir û diyar kir: 'Ew der herêma felaketê ye. Divê ji bo alîkariya mexdûrên erdhejê siyasetê deynin aliyeckî. Di nav 7 rojan de jî afatzade dikarin bêr rizgarkirin. Lewma pêwîste bilez tevbigirin.'

'Divê Rûsyâ û aktorên navdewletî ji bo alîkariyan fişarê li rejîma Esed bikin'

Wezîra Derve ya Almanya Annalena Baerbock jî bang li Rûsyayê kir ku ligel rîveberiya Sûriyê ya Şamê rê li ber alîkariyên mirovî vekin.

Baerbock, di civîna rojnamevanî ya ligel hemkarê xwe

yê Ermenistanê Ararat Mirzoyan de wiha axivî: "Di serî de Rusya pêwîste hemû aktorên navdewletî fişarê li ser rejîma Sûriyê bikin û alîkariyê bo mexdûran dabîn bikin. Ya girîng ew e ku çekan deynin aliyeckî û hemû hewlîn xwe ji bo alîkariyên mirovî û mexdûran bidin."

Bîlançoya erdhejê ya dawî li Sûriye û Rojavayê Kurdistanê:

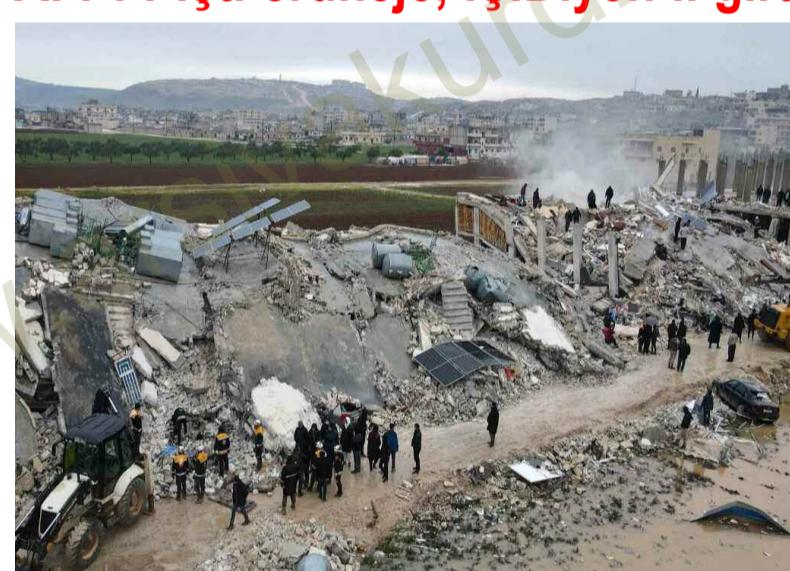
Li gorî daxuyanên fermî yên ji Sûriye û Rojavayê Kurdistanê yên iro Sêsemê heta niha li bajarê Heleb, Hema, Lazîqiyê, Tartûs û

gundewarê Idlibê 769 kesan jiyana xwe ji dest daye, hezar û 448 kes ji birîndar bûne.

Desteya Tenduristîyê ya Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê jî ragihandîye ku ji ber erdhejê li Bakur û Rojhilatê Sûriyeyê 6 kesan jiyana xwe ji dest daye û 57 kes ji birîndar bûne.

Li gorî bîlançoyê ji herêmîn Sûriyeyê yên di bin dagirkirîya dewleta Tirk û çeteyên wê de derketine jî, 733 kesan jiyana xwe ji daye û zêdetirî 2 hezar û 100 kes birîndar bûne. **PeyamaKurd**

AFP: Piştî erdhejê, IŞİDiyên li girtîgeha Efrînê reviyan

Li gorî nûçeya ku AFPê ku ji çavkaniyên xwe yên li herêmî bi dest xistin, girtîyên di girtîgeheke li herêmî ya di bin kontrola

komên çete yên girêdayî Tirkîyeyê yên li Efrînê de piştî erdheja ku roja duşemê çêbû, serî hildane.

Erdheja roja duşemê ku saet di saet 04:17an de li navçeya Pazarcika Mereşê bi hêza 7,7 Mw pêk hat û bandorê erdhejên piştî wê jî li Rojava û Sûriyeyê bi germî tê hîskirin.

Di agahiyên ku yek ji wan çavkaniyên AFPê ragihand de got ku di avahiyê de şikestin çêbûne û wiha dewam kir:

"Raco jî ji ber erdhejê bandor li girtîyan kir û girtîyan dest bi serhildanê kir û beşek ji girtîgeheke kirin bin kontrola xwe. 20 girtîyên ku tê texmînîn endamên IŞİDê ne jî reviyan."

Ajansa nûçeyan a Frensî ragihand ku ji nêzîkî 2 hezar kesen ku li girtîgeha Racoyê dimînin, 1300 jê IŞİDî ne. Her wiha hat diyarkirin ku ji Hêzîn Suriya Demokratîk (HSD) jî gelek kes di heman girtîgehe de ne. **PeyamaKurd**

Hejmara qurbanîyên erdheja Sûriyê bi ser 1400 kesî ket

80 kesî canê xwe ji dest dane û heta niha bi dehan kes di bin kavilan asê mane.

Di vê derbarê de jî, Encûmena Niştimanî ya Kurd li Sûriyê (ENKS) duhî di daxuyaniyekê de

bang li civaka navdewletî, rêxistinê mirovî û hikûmetîn welatan kir ku bi hemû awayen alîkariyên teknîkî, madî û lojîstîkî pêşkêşî navçeyen ziyanpêketî û welatiyên wan bikin. **Nerîna Azad**

Serok Barzanî: Sersaxiyê ji malbatên kesên di erdhejê de jiyana xwe ji dest dane re dixwazim

Serok Barzanî hevxemîya emiya xwe ji xizmîn kesên ku di xwe ji bo malbatên kesên ku di erdheja li navenda Mereşê

ya li ser Twitterê de ev daxuyanî bi kar anî:

"Ez sersaxiyê ji malbat û hezkiriyên kesên di erdheja ku îro serê sibê li Tirkîye û Sûriyê pêk hat de jiyana xwe ji dest dane û ji birîndaran re jî şifayê dixwazim."

Îro danê sibê di derdora seat 04.17an de li navçeya Pazarcika Mereşê bi pileya 7.4 erdhejek pêk hat.

Alîkarê Serokomarê Tirkîye Fuat Oktay ragihand, di erdhejê de 284 kes mirin û 2 hezar û 323 kes jî birîndar bûne.

Erdhej li Herêma Kurdistanê, Iraq, Sûriye û welatên din ên herêmê jî hat hîskirin.

Li gelek deverên Sûriyê herî kêm 427 kesan jiyana xwe ji dest dan û bi sedan kes jî birîndar bûn.

PeyamaKurd

erdheja navenda Mereşê Pazarcikê de jiyana xwe ji dest dane xwest.

Serok Mesûd Barzanî hevx-

Pazarcika ku îro danê sibê rû da û bû sedema gelek qurbanîyan, jiyana xwe ji dest dane, xwest.

Serok Barzanî di peyama xwe

YNK aştî û xizmetguzariyê dixwaze

YNK li ser rêya Serok Mam Celal xebata xwe ya siyasî berdewam dike û aştî û aramî ji

yên Éraqê ava kiribû, berdewam dike, ku armâna wê avakirina baweriyê di navbera aliyan de bo minasib ji bo xelkê dabîn bike, ev hewldan ne tenê bi kêtî Kurdan tê, belku di berjewendiya hemû gelên Éraqê de ye.

Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) li ser çareserkirina pirsgirêkên navbera Hewlîr û Bexdayê de israr dike û dixwaze siyasetê bike xizmeta gel, ji bo vê yekê jî hevdîtinê Serok Bafl ligel şandên pilebilind ên hikûmet û partiyê Éraqê berdewam in.

Parlamenterê Fraksiyona YNK li Parlamentoa Éraqê Çiro Hema Şerîf ji malpera fermî ya Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê PUKMEDIA re ragihand: "Serok Bafl hewl dide navbeynاريye di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Éraqê de bike da ku pirsgirêkên xwe li gorî destûrê çareser bikin û dixwaze siyasetê dîsa bixe xizmeta gel."

Ragihand: "Ne tenê li Herêma Kurdistanê belku li Éraqê jî, Serok YNK hewl dide aliyan nêzîkî hev bike, da ku xizmeta xelkê bike û zêdetir aştî li Herêma Kurdistanê û Éraqê pêk bê." Dema hikûmeta nû ya Éraqê hat avakirin, Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) reşnivîsek pêşkêş kir û niha hinek xalên wê reşnivîsê ketine warê cîbîcîkirinê de, Serok YNK hewl xwe ji bo cîbîcîkirina beşen din ên projeyê zêde kiriye, bi taybetî çareserkirina pirsgirêkên navbera Hewlîr û Bexdayê û aramî û bexteweriya zêdetir ji bo Herêma Kurdistanê û Éraqê de cîbîcî bike û jiyanekê

bo gelê Herêma Kurdistanê û Éraqê aniye. Endamekî Serkidayetiya YNK dibêje: "Serok Bafl dixwaze daxwazên welatiyan di çarçoveya destûrê de bên cîbîcîkirin."

Serok Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) Bafl Celal Talebanî di heyama du rojên borî de li Bexdayê ligel hejmarek ji serkirde û balyozan civiya û di civînê de tekezî li ser wê yekê kir ku li gorî destûrê divê nakokiyê navbera Hewlîr û Bexdayê bi dawî bêن.

Endama Serkidayetiya YNK Hasîbe Ebdullah ji PUKMEDIA re wiha got: "Karê Serok Bafl hemû bernâme û gavên wî bi awayekî zelal nîşan dide ew weke Serok Mam Celal e û berdewamiya peywendiyê ku Mam Celal li Bexdayê li gel Şie, Sunne, Tirkmen û aliyan siyasî

berjewendiya gelê Éraqê ye."

"Serok Bafl Talebanî Bexda xistiye karê xwe yê pêşîn, ji ber ku YNK di wê baweriyê de ye ku her ci qas peywendiyên me li gel Bexdayê baştir bibin, em dikarin zêdetir xizmeta gelê Herêma Kurdistanê bi giştî û xelkê navçeyen dervayî Heremê bikin, ji ber wê jî hewlê Serok YNK di serî de ji bo dabînkirina ewlehî û aştiyê ye." Hasîbe Ebdullah wiha got

Her wiha got: "Serok YNK pê hesiyaye ku cudabûna peywendiyên Herêma Kurdistanê û Bexdayê di warê aştî, ewlehî û xweşiyê de dê ziyanê bigihîne Herêma Kurdistanê.

Endamê Serkidayetiya YNK got: "Serok Bafl dixwaze daxwazên welatiyan di çarçoveya destûra bingehîn a Éraqê de cîbîcî bike û jiyanekê

Ji ber erdheja Mereşê peyama sersaxiyê ya Nêçîrvan Barzanî

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî ji bo malbatên kesên ku di erdheja navenda Mereşê Pazarcikê de jiyana xwe ji dest dane re sersaxî xwest.

Îro danê sibê di derdora seat 04.17an de li navçeya Pazarcika Mereşê bi pileya 7.4 erdhejek pêk hat.

Serokatiya Rêveberiya Rewşa Lezgîn (AFAD) ragihand, heta saet 06.30'an li 7 parêzgehan 76 kesan jiyana xwe ji dest dane û 440 kes jî birîndar bûne.

Erdhej li Herêma Kurdistanê, Iraq û welatên din ên herêmê hat hîskirin.

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî di daxuyaniyekê de li ser hesaba xwe ya Twitterê ragihand, sersaxiyê ji malbatên kesên ku di erdhejê de jiyana xwe ji dest dane re û ji birîndaran re jî şifaya lezgîn dixwazim.

Nêçîrvan Barzanî got, hizra min li gel wan kesên ku di erdheja herêma me de ziyan dîtine.

PeyamaKurd

Wezîrê Derve yê Rûsyayê serdana Iraqê kir

Wezîrê Derve yê Rûsyayê ligel şandeke bilind a welatê xwe gîhîşt Iraqê û dê bi her sê serokatiyên Iraqê re bicive. Ji Duşemê ve civînên wî dest pê dîkin û tê

çaverêkirin, lihevkirin di navbera Bexda-Moskowê de bê û imzekirin.

Berdevkê Wezareta Derve ya Iraqê, Ehmed Sehaf roja Yekşemê 5ê Sibatê ji Rûdawê re ragihand, "îşev Wezîrê Derve yê Rûsyayê Sergey Lavrov bi serdanekê digihe Iraqê û şanda pê re ji kesên dîplomat, nûnerên kompanyayê petrol û gazê û hilberîneran pêk tê."

Sehaf got, "karê sereke yê Wezareta Derve ya Iraqê vekirina deriyê Iraqê di rûyê hemû dostan de û bihêzirina peywendiyan ligel welatên derdorê ye." Berdevkê Wezareta Derve ya Iraqê diyar kir, Lavrov sibe Duşemê çalakiyên xwe li Bexdayê destpê dike û dê bi Cîgirê Serokwezîr û Wezîrê Derve Fuad Hisêr re jî bicive.

Nerina Azad

Şam: Zêdetir ji 237 kesan canê xwe ji dest dane

Di erdheja ku îro danê sibê rû daye de, zêdetir ji 110 kesan li parêzgehan Sûriyê canê xwe ji dest dane. Erdhej ku bi hêza 7.4 pile li pîvera Richterê bû, navenda wê li navçeya Pazarcik a ser bi parêzgeha Mereşê ya Bakurê Kurdistanê bû, li Rojavayê Kurdistanê, Başûrê Kurdistanê, Sûriye, Misir, Lubnan û Iraqê jî hat hîskirin.

Wezareta Tenduristiyê ya Sûriyê ragihand, di erdhejê de li parêzgehan Heleb, Laziqîye, Hama û Tertûsê 237 kesan canê xwe ji dest dane û 639 kes jî birîndar bûne.

Keleha dîrokî ya Dîlokê di erdhejê de hilweşîya

Beşeke Keleha Dîlokê ya dîrokî ji ber erdheja bi hêza 7.4an ku navenda wê navçeya Bazarcîxê ya Mereşê bû, hilweşîya. Ji ber erdhejê hin bîrcêñ li rojhîlat, başûr û başûrrojhîlatê Keleha dîrokî ya Dîlokê ya li navçeya Şahînbey a navendî ji ber erdhejê hilweşîyan, kevirêne kelehe li ser rê belav bûn.

Hesinêni li dora kelehe li ser peyarêkên derdorê belav bûn. Dîwarê li kîleka kelehe jî hilweşîya. Di hin bîrcan de, derzêne mezîn hatin dîtin. Li aliyê din qube û dîwarê Mizgefta Şîrvanî ya dîrokî ku li kîleka kelehe ye û tê gotin di sedsala 17an de hatiye çêkirin, beşeke wê hilweşîyaye.

Nerina Azad

Mesrûr Barzanî: Herêma Kurdistanê ji bo her aîkariyekê bo rizgarkirina qurbaniyên erdhejê amade ye

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li ser erdheja ku îro danê sibê li Tirkîye û Bakurê Kurdistanê rû da, peyamek belav kir.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî di twîtekê de ragihand, Hikûmeta Herêma Kurdistanê amade ye di proseya rizgarkirina welatiyên ku di bin kavilê avahiyan de mane, aîkariyê bike.

Barzanî got: "Bîr û hîzrê min li gel malbatêm qurbaniyên erdheja îro danê sibê ya li herêmeye." Di erdheja ku îro danê sibê rû daye de, bi sedan kes li Bakurê Kurdistanê, Rojavayê Kurdistanê, Tirkîye û Sûriyê canê xwe ji dest dane û birîndar bûne.

Nerina Azad

Rêberê Iranê ji bo xwepêşanderên girtî efû derxist

Rêberê Komara İslâmî ya Îranê Ayetullah Elî Xaminêyî roja Yekşemê biryara efûkirin û guherandina cezayên beşek ji girtiyên xwepêşanderên Iran û Rojhilatê Kurdistanê derxist.

Malpera fermî ya desthilata dadê ya Îranê ragihandîye, Elî Xaminêyî pêşniyara Serokê Desthilata Dadê Xulamhisêñ Muhsînî Êjeyî ya ji bo efûkirina hejmarek ji girtiyên xwepêşandanen wê dawiyê pesend kiriye.

Li gor zanyariyê heman çavkaniyê, Serokê Desthilata Dadê Xulamhisêñ Muhsînî Êjeyî di nameyekê de bo Xaminêyî gotiye, piraniya kesen hatine desteserkirin, ketine bin bandora propagandayêñ dijberên Komara İslâmî û piraniya wan ji karên xwe poşman in.

Ajansa fermî ya Îranê jî ragihandîye, li gor biryara Rêberê Iranê dê dosyeya wan girtiyâ, di her qonaxekê de be, bê girtin.

Hatiye ragihandin, biryara effîkirinê wan kesan li xwe nagire ku bi sîxurî, peywendiya ligel dezgehîn sîxurî yên welatê din, birîndarkirina bi qestî, têkdan û agirberdانا li saziyên leşkerî û hikûmetê hatine tohmetbarkirin.

Herwiha biryar wan kesan jî li xwe nagire ku xelkê li dijî wan gîlî tomar kirine.

Heta niha desthilata dadê ya Îranê hejmara kesen ku di xwepêşandanen wê dawiyê yên li ser anserê welat û Rojhilatê Kurdistanê hatine girtin, aşkere nekiriye.

Komeleya Çalakvanêñ Mafêñ Mirovan a Îranê dibêje, ew texmîn dikin herî kêm 19 hezar û 623 kes ji xwepêşanderan hatine desteserkirin û zanyariyê zêdetir ji 5 hezar kesan li cem wan hene.

Li gor raporta wê komeleyê, heta niha 4 kes ji girtiyâ bi sedema besdariya di xwepêşandanen de hatine darvekirin û 109 kesen din jî tohmeten giran li ser wan hene ku egera birîna cezayê darvekirin li ser wan heye.

Herwiha heta niha bi tohmeta besdariya di xwepêşandanen dijî desthilatê de, cezayê girtîgirî li 773 kesan hatiye birîn. rupelanu.com

Serok Barzanî: Gelê Kurdistanê şanaziyê bi çanda pêkvejiyana xwe dike

Serok Mesûd Barzanî pêşwazî li Patrîk Mar Ignatius Joseph III, Patrîkê Dêra Siryanî ya Katolîk a Entakyayê û şanda pê re kir ku ji hejmarek metranen Dêra Katolîk a Siryanî li Herêma Kurdistanê, Iraq û Rojhilata Navîn pêk dihat.

Di hevdîtinê de Patrîkê Dêra Siryanî ya Katolîk a Antakyayê spasiya hewlîn Serok Barzanî yên ji bo parastina prensipê pêkvejiyan, welatîbûn û aşıya di navbera pêkhateyên Herêma Kurdistanê û Iraqê de kir û daxwaz kir ku ev prensip bêñ kûrkirin.

Di peşeke din a hevdîtinê de, Serok Barzanî bal kişand li ser wê yekê ku gelê Kurdistanê şanaziyê bi çanda pêkvejiyanê dike û ev çand bi samaneke mezin bo gelê Kurdistanê bi nav kir.

Di hevdîtinê de her wiha bûyera şewitandina Qurana pîroz ji aliyê kesekî swêdî ve bi tundî hate şermezarkirin û ev yek weke kiryareke nerewa û takekesî hate binavkirin. Tekezî li wê jî hate kirin ku divê rîz li pîrozî û nirxên bilind

ên mirovahiyê bê girtin.

Beşdarêñ civînê hevxemiya xwe ya kûr ji bo malbatêñ qurbaniyên erdheja ku îro danê sibê li Tirkîye, Sûriye û çend welatêñ din ên Rojhilata Navîn rû daye, nîşan dan.

Nerina Azad

Hêzeke Iraqê 10 Pêşmerge desteser kirin û piştî demekê berdan

Li bajarokê Silêman Beg ê ser bi parêzgeha Selahedînê ve hêzen Polîsêñ Federal ên Iraqê 10 pêşmerge girtin. Fermandeyekî Pêşmerge jî diyar kir ku ew 10 pêşmerge piştî "çalakiyên provakatîv" hatin berdan.

Şêwîrmendê emnî û leşkerî yê Parêzgarê Selahedînê, Kawe Şêxanî îro Yekşemê 5ê Sibatê di daxuyaniyekê de ji Rûdawê re ragihand, "îro danê sibê li navçeya Xurmatû ya ser bi parêzgeha Selahedînê, 10 pêşmerge dema ji xala kontrolê ya Silêman Beg re derbas dibûn, ji aliyê Polîsêñ Federal ve hatin desteserkirin."

Kawe Şêxanî got: "Piştî ku ji aliyê Wezareta Pêşmerge ve em hatin agahdarkirin, me yekser bi rîya dadgehê ew Pêşmerge serbest berdan." Fermanarekî Hêza Pêşmerge jî desteserkirina 10 pêşmergeyan û azadkirina wan piştî demeke kurt ji aliyê hêzen Polîsêñ Federal ên Iraqê piştrast kir.

Fermandarê Fewca 1 a Lîwaya 9 a Wezareta Pêşmerge, Azad Nûrî Berxeş derbarê sedema desteserkirina wan pêşmergeyan

de ji Rûdawê re got: "Ew pêşmerge bi tohmata çekên bê destûr hatibûn desteserkirin."

û zexteke mezin li ser wan heye ji bo ku koç bikin û dest bi ser milêñ wan de bê girtin.

Wî fermandarê Pêşmerge diyar kir, "di dema desteserkirinê de tevgerên provakatîv hatine kirin, lê belê ew nehatine êşandin. Piştî demekê jî serbest hatin berdan û niha vegeriyane."

Navçeya Xurmatû ya Selahedînê niha yek ji wan navçeyen nakok di navbera Hikûmeta Federal a Iraqê û Hikûmeta Herêma Kurdistanê de ye, ku hejmareke zêde ya kurdên wê navçeyê hene

Duh Şemiyê, li navçeya Xurmatû û di navbera hêzen ewlehiyê de guhertineke cihan pêk hat, ku li şûna hêzen Bersivdana Lezgîn, hêzen Polîsêñ Federal hatin bicihkirin.

Piştî ku Polîsêñ Federal bi çekên giran ketin nav navçeyê, hewl dan hejmarek malêñ malbatêñ Kurd ên navçeyê kontrol bikin, lê xwedîyên xaniyan rî li ber vê yekê girtin.

Nerina Azad

"284 kes mirin û 2 hezar û 323 kes jî birîndar bûne"

Alîkarê Serokomarê Tirkîye Fuat Oktay ragihand, di erdhejê de

284 kes mirin û 2 hezar û 323 kes jî birîndar bûne.

Li navçeya Pazarcika Mereşê bi hêza 7,4 erdhejek pêk hat. Erdhej bi taybetî li Dîlok, Diyarbekir,

Adiyaman, Meletî, Elezîz, Sêwas, Riha, Hatay, Mêrsîn, Edene û

Osmaniyyê li gelek bajaran hat hîskirin.

Alîkarê Serokomar Fuat Oktay ku civîna çapemeniyê li dar xist da zanîn, di erdhejê de hezar û 710

avahî hilweşiyane, 284 kesan jiyanâ xwe ji dest dane û 2 hezar û 323 kes jî birîndar bûne.

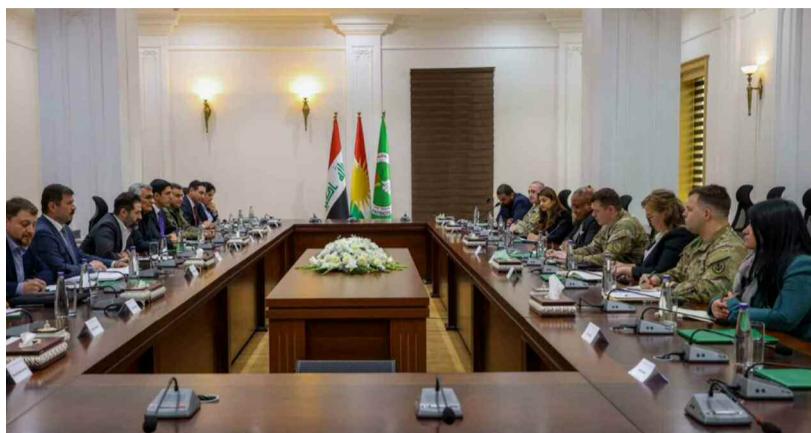
Oktay got, "Li Mereşê me 70 welatiyê xwe winda kir. Em texmîn dikin ku ev hejmar wê zêde bibe. Dîsa li Mereşê 200 birîndar û 300 avahî hilweşîyan. Heta niha 284 kuştî û 2 hezar û 323 birîndar hene. Bi tevahî 1710 avahî wêran bûne."

Oktay got, "Li Dîlokê 80 kuştî û 600 birîndar hene, 581 avahî jî hilweşiyane. Li Kîlîsê 8 wenda û 200 birîndar hene, 50 avahî hilweşiyane. Li Edeneyê 10 wenda û 118 birîndar hene, 16 avahî hilweşiyane. 47 kuştîyê me hene, 550 birîndar û 300 jî wêran bûne, avahiye me wêran bûye."

Oktay derbarê erdhejên piştî erdhejê da agahî da û wiha got: "Heta niha 78 erdhejê paşerojê hene û 8 erdhejê me yêñ herî mezin 6,6, ji 3,5an mezintir û ji 5an mezintir in.

PeyamaKurd

YNKê û şandeke leşkerî Amerîkî tekez li ser çaksaziya wezareta pêşmerge kîrin

YNKê û şandeke leşkerî Amerîkî tekez li ser çaksaziya wezareta pêşmerge kîrin.

Îro roja yekşemê 5-2-2023'an, li bajarê Hewlêrê paytexa Herêma Kurdistanê, bi amadebûna her yek ji Rifet Ebdula û Derbaz Kosret Resûl û Qubad Talebanî, bi şandeke leşkerî ê Amerîkayê û Konsilê

Amerîkî yê li Herêma Kurdistanê re civiyan û derbarê rewşa heyû proseyâ çaksaziya di wezareta pêşmerge de gutûbêj kîrin.

Di wê hevdîtina du qolî de, girîngiye hemehehîgî û hevparî di navbera hevdu de ji bo pêkanîna rîkeftina ku di navbera wezareta pêşmerge û wezareta berevaniya Amerîkayê

di warê kirdarî de be.

Civînê tekez li ser erkên Amerîkayê û hevpeymana navnetewî kir ku di pêşkêskirina alîkarî û hevparî û piştgiriya proseyâ çaksaziye de ku ji bo rîzê pêşmerge û ew hrêkeftina ku di navbera Amerîka û wezareta pêşmerge de pêkhariye û cibichkirina wê ji bo rîkxistin û yekbûna hêzên pêşmerge gotûbêj kîrin.

Ji aliye xwe ve ji şanda YNK amadebûna xwe ji bo hevrîzî û hemkehengîya bi wê armancê re ji bo rîxweşkirin û gîhîştin bi wê pêngava çaksaziye di nava pêşmerge de dupat kir.

Her weha di wê civînê de, serok erkanê hêzên 70 lîwa Omer Salih û emîndarê wezareta pêşmerge lîwa rukin Bextiyar Mihemed Sedîq ji amdebibûn.

PUKMEDIA

Hewl tê dayîn li başûrê Sûriyê rîveberiyê xweser bê avakirin

Li başûrê Sûriyê ji bo her sê parêzgehîn Deraa, Siwêda û Qunêtra daxwaza avakirina Rîveberiyekê Xweser tê kîrin.

Parêzgeha Siwêda li Başûrê Sûriyê ku tu caran tevgera nerazîbûnan li hember hikûmeta Sûriyê lê nerawestiyaye. Niha êdî behsa projeyeke Rîveberiyekê Xweser û herdu parêzgehîn hevsînorêne wê tê kîrin.

Rûberê hersê parêzgehîn Siwêda, Deraa û qunêtera li başûrê Sûriyê 11.141 km² û hejmara nişteciyê wan 1.362.087 kes e, li ser sînorêne Urdun û İsrailê ne.

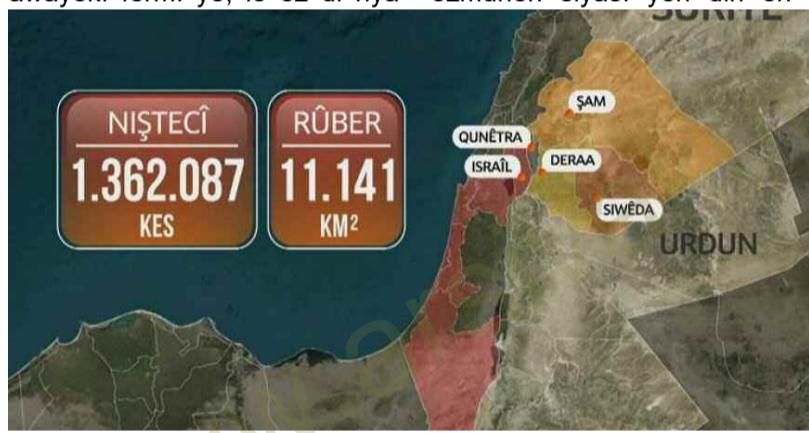
Daxwaz dirustkirina Rîveberiyekê Xweser li wê navçeyê mijara bernameya Çavê Sêyem a Radioya Rûdawê bû.

Nivîskar û medyakarê xelkê Siwêdayê Newres Ezîz da zanîn ku ji bilî xelkê navçeyê berjewndiya hin hêzên navherêmî û navdewlettî jî di dirustkirina herêmekê de li navçeyê heye.

Nivîskar Newres Ezîz got: "Berjewendiya Amerîka ya pêşwext heye li gel yasaya ziwicklungîna çavkaniyêne madeyêne hişbir. Di ser re jî, gotin heye, ne bi fermî ku roleke Îmaratî di fînansekirina vê herêmê, vê rîveberiyekê dahatî de. Ez hin

kesan dinasim ku hatine vexwendin da ku di nav laşê siyâsî yê dahatî de bin. Ev ne bi awayekî fermî ye, lê ez di riya

hîn baş bû, hêj geş bû, paşê hat naskirin bi şêweyekî gelek berçav ku ne gelekkî cuda ye ji ezmûnên siyâsî yên din ên li

hevalîn xwe re û hin çavkaniyê taybet dizanim ku hin kes hene ez bi xwe wan bi nav dinasim, tevlî encûmenike siyâsî bûne, nûnerê wan diçe Urdun û li wir ligel hin şandiyêne Îmaratî dicivin, û şandiyekî Amerîkî jî heye."

Samî Dawûd, lêkoler û nivîskarê Kurd diyar kir ku berê Rîveberiyekê Xweser li Rojavayê Kurdistanê hêviya nimûneyekê dida lê niha ev nîrîn hatiye guhertin.

Lêkoler Samî Dawûd got: "Heta 2017 hêh rewş, navê Rojava di ragihandinêne Ewropî de yên ku karibin îmajekî yan wêneyekî bidin biryara siyâsî

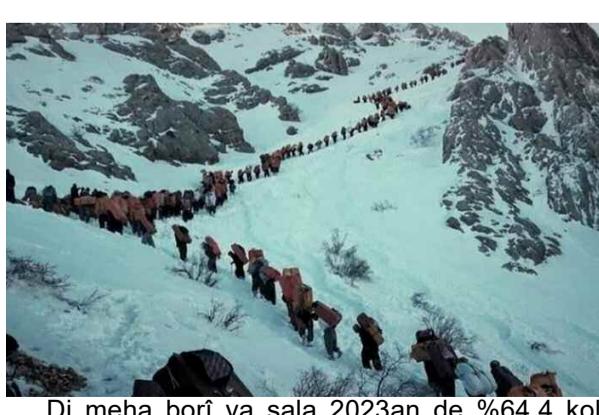
navçeyê. Destpêkê navê wê kirin utopia Rojava û niha dibînîn na, Rojava beşek ji wan ezmûnan, hebûna wê ya wezîfe heta niha xizmeta şerekî dike di berjewendiya wan aliye ku piştgiriya rîveberiyê dikin. Rîveberiyê bixwe jî gelek pêdiviya wê bi wan hêzan nema." Sûriye, erk û defacto, li ser sê navçeyen cuda dabeşkirî ye, navçeyen li jêr destê hikûmeta Sûriyê ku derdora %65, navçeyen li jêr destê oposizioni Sûriyê ku derdora %10 û navçeyen li jêr destê HSD ku derdora %25. Lê tenê li navçeyen HSDê Rîveberiyekê Xweser hatiye ragihandin. rupelanu.com

Di meha Kanûna Paşîn a 2023an de 14 kolber hatine kuştin û birîndarkirin

qurbanî.

Ajansa Nûçegihaniya Mafê Mirovî ya Hengawê, îro roja Yekşemî 16ê Rêbendana 1401an a Rojî, nûtirîn amara qurbanîa kolberan li ser sînorê destkird ê Kurdistanê belav kiriye û daye zanîn, di meha Kanûna Paşîn a 2023an de 14 kolber û kasibkar hatine kuştin û birîndarkirin.

Pêka vê amarê du kolberan canê xwe ji dest dane û 12 kolber û kasibkar jî hatine birîndarkirin ku 2 kes ji wan nûciwan û jêr 18 saliyê bûne. Zêdetirîn qurbanî di parêzgeha Kırmaşanê ne ku bi 11 halet hatine tomarkirin ku kolberek hatiye kuştin û 10 kes jî birîndar bûne. Parêzgeha Urmiyê 2 kes hatine birîndarkirin. Parêzgeha Sinê jî kolberek hatiye kuştin.

Di meha borî ya sala 2023an de %64.4 kolberen Kurd li ser sînorê destkird ên Kurdistanê bi gulleyê rasterast ên hêzên rejîma Îranê bûne

rupelanu.com

Konsula nû ya Brîtanî: Piştgiriya me bo Kurdistanê berdevam e

Brîtanya tekezî li ser berdewamiya dana şêwîrmendiyê û piştgiriya Herêma Kurdistanê li hember êrîşen müşekî û firokeyên bê firokevan dike.

Konsula nû ya Brîtanyayê ya li Herêma Kurdistanê Rosy Cave di hevpeyvîneke taybet de ligel Kurdistan24ê, ku dê heftiya bê belav bibe, tekezî li ser piştgiriya welatî xwe bo Herêma Kurdistanê kir.

Rosy Cave got: "Brîtanya dê berdewam be li ser pêşkêşkîrina şêwîrmendî û piştrevaniya ji bo rûbirûbûna êrîşen hovane û xwînrêj ên li ser Herêma Kurdistanê."

Vê diplomata Brîtanî hûrgiliyên piştrevaniya welatî xwe bo Herêma Kurdistanê neda, lê bi geşbînî behsa pêwendiyên di navbera Brîtanya û Herêma Kurdistanê kir.

Konsula nû ya Brîtanyayê ya li Herêma Kurdistanê Rosy Cave di yekemîn besdariya xwe ya di medyaya Kurdi de, bal kişand ser çend mijarên girêdayî pêwendiyên navbera Hewlêr û Londonê û piştrevaniya Brîtanyayê bo bernameya çaksaziye ya Hikûmeta Herêma Kurdistanê û hevkariyên welatî xwe di warê ewlehhî, perwerde û aborî de.

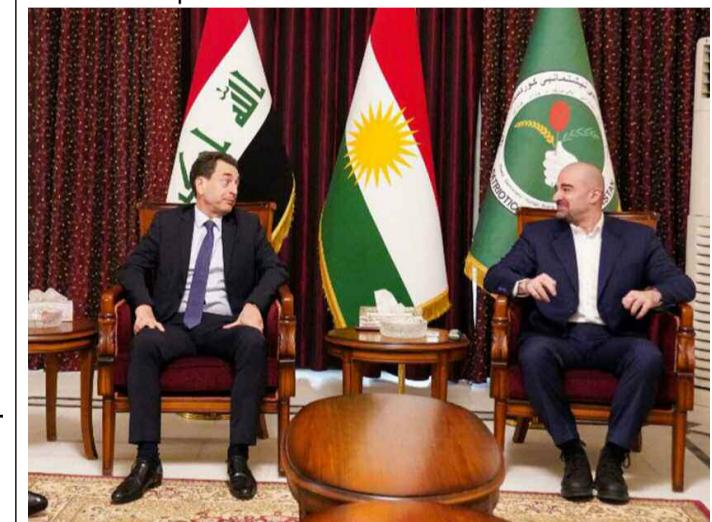
Derbarê peywendiyyê bazirganî yên di navbera Herêma Kurdistanê û Brîtanyayê de jî, Konsula Giştî ya nû ya Brîtanyayê ya li Herêma Kurdistanê tekezî li ser wê yekê kir ku mijara hinardekirina berhemên xwemalî yên Herêma Kurdistanê li bazarên Brîtanyayê li gel hikûmeta wî welatî hatiye axaftin, her weke beriya niha jî Hikûmeta Herêma Kurdistanê ragihandibû, ji bo dîtina bazarên nû li welatên Ewropa û cîhanê ji bo firotina berhemên cotkarên Herêma Kurdistanê dixebeitin.

Herwiha Rosy Cave got: "Em gelek ji nêzîk ve li gel berpirsîn pêwendîdar ên hikûmeta Brîtanya kar dikin ji bo dîtina rîyekê bo berhemên xwemalî yên Herêma Kurdistanê bigîhînin bazara Brîtanyayê."

Nerina Azad

Serok Bafil: bihêzkirina baweriye di navbera hêzên siyâsî de

Serokê Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê (YNK) Bafil Celal Talebanî li Bexdayê pêşwaziya Eric Chovalier Balyozê Fransa li Êraqê kir.

Di civînê de pêşhatên dawî yên siyâsî û aborî yên li Herêma Kurdistanê û Êraqê hatin gotûbêjkirin û tekez li ser yekrêziya kar bo derbaskirina astengî û pirsgirêka hat kirin.

Serok Bafil amaje bi hewldan û pêngavêni siyâsî yên YNKê kir ji bo avakirina pêşerojeke bi îstîqrar her wiha got: "Ji bo derbaskirina pirsgirêkan pêwîstiya welat bi yekdengî û yekrêziye heye û armanca me vegerandin û bihêzkirina baweriye di navbera hêzên siyâsî de ye, da ku em hemû welat ber bi pêşerojeke aram û hêmin ve bibin."

Her du aî tekez li ser pêşvebirina peywendiyyên di navbera her du welatan de jî kirin û Serok Bafil got ku ji ber ku Fransa şîrîkê sereke yê Herêma Kurdistanê û Êraqê ye, ez daxwaz dikim ku peywendiyyen xwe li ser esasê parastina berjewndiyên hevbeş berferehtir bikin û roleke bibandortir di pêşkeftina herêmê û Êraqê de bilzin.

PUKMEDIA

Peyama Erdhejê ya Serokwezîr Mesrûr Barzanî: Em amade ne alîkariyê bikin

Serokwezîr Mesrûr Barzanî diyar kir, ew amade ne piştevaniya çalakiyên rizgar kirina erdhejê yên ku li parêzgehê Kurdistanê bi bandor bûne, bikin.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî li ser hesabê xwe yê Twitterê derbarê erdheja bi lerza 7.4 ku navenda wê navçeya Pazarcika Mereşê bû de peyamek parve kir. Serokwezîr got: "Fikrên min bi malbatê qurbanî û birîndaran re ne, ku jiyana wan ji ber erdheja ku şeva borî li tevahiya herêmê hejand bandor bû." Serokwezîr herwiha tekez li ser wê yekê jî kir, weke Hikûmeta Herêma Kurdistanê ew amadene alîkariya hewlén rizgarkirinê bikin.

Li Mereş, Dîlok, Riha, Diyarbekir, Meletî, Adiyaman, Elezîz, Osmaniye, Edene û Hatayê ji ber erdhejê gelek avahî hilweiseyan.

AFADê ragihand, herî kêm 76 kesan jiyana xwe ji dest dane û 440 kes jî birîndar bûne.

Di erdheja ku li Sûriyeyê bû sedema wêraniyê, 100 kesan jiyana xwe ji dest dan û bi sedan kes jî birîndar bûn.

PeyamaKurd

Daxuyaniya erdhejê ji Amerîkayê! Biden ferman da!

Hat diyarkirin ku Serokê Amerîkayê Joe Biden piştî erdheja bi lerza 7,4 a li Mereş Pazarcikê ji bo

alîkariyên pêwîst ên ji bo Tirkîye û Sûriyeyê bêñ Kirin, telîmat da Ajansa Pêşketinê ya Navneteweyî ya Amerîkayê (USAID) û saziyên din ên federal.

Şêwîrmendê Ewlekariya Netewî ya Qesra Spî Jake Sullivan got: "Amerîka ji nûçeyên wêranker ên erdheja ku îro ji Tirkîye û Sûriyeyê tê, bi giranî nîgeran e." Wî herwiha got, "Em wek Amerîka amade ne ku ci alîkariyê pêwîst bike."

Di daxuyaniyê de wiha hat gotin: "Serok Biden talîmat da USAID û hevkârê din ên hikûmeta federal ku bijardeyê bersivdayînê yên Amerîka ji bo alîkariya kesen ku herî zêde zerar dîtine binixînin. Em ê bi hevrêziya bi Tirkîyeyê re ji nêz ve çavdêriya rewşê bikin."

PeyamaKurd

Erdheja Mereşê: Cîgirê Erdogan, Fuat Oktay zirarên erdhejê eşkere kir

Cîgirê Serokkomarê Tirkîyê Fuat Oktay ragihand ku li gor zanyariyên heta niha di erdhejê de

284 kesan jiyana xwe ji dest dane û 2 hezar û 323 kes jî birîndar bûne. Fuat Oktay li navenda AFADê daxuyanî da û diyar kir ku di erdheja li 10 parêzgehan da bi tevahî 284 kesan jiyana xwe ji dest dan, 2 hezar û 323 kes birîndar bûn, hezar û 710 avahî hilweiseyan. Oktay destnîşan kir ku li Dîlokê 80, li Meletiyê 47, li Semsûrê 13, li Amedê 14, li Osmaniye 20, li Kîlsîs 8, li Hatayê 4 kesan jiyana xwe ji dest dane.

Nerina Azad

Qubad Talebanî: Bijardeya me ya yekem û dawî rêkeftineke berfireh û demdirêj e

Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê tekezî li ser pêwîstiya çareser kirina kêşeyên heyî yên di navbera hikûmeta federal û hikûmeta Herêma Kurdistanê de dike û kar bo dûrxistina debara jiyana welatiyan ji nakokiyên siyasî dike.

Û di çarçoveya hewlén Yekîtiya Niştimanî de ewe ku bi yekcarî kêşeyên mayî çareser bike, daku di paşerojê de dûbare nebin.

Di heyama borî de Qubad Talebanî Cîgirê Serokê Hikûmeta Herêma Kurdistanê serdana paytext Bexdadê kir û ligel berpirsên wê derê civiya bo bi yekcarî kêşeyên heyî çareser bike.

Qubad Talebanî li ser rûpela xwe ya facebookê ragihandiye, bijardeya yekem û dawî ya hikûmetên Êraq û Herêma Kurdistanê rêkeftineke berfireh û demdirêj e ku li gorî destûrê ye û di berjewendiya hemû mezheb û neteweyan de ye.

Got jî: Di hevdîtinê min yên li Bexdayê de digel serokkomar Dr. Latif Reşîdû serokwezîr Mihemed Şeya Südânû serokê Encumena Nûneran Mihemed Helbosî û serokê Tevgera Hikme Ammar El Hekîm û Wezîrê Kar û Karûbarê Civakî Ehmed El-Esedî, min ji dil û can banga xurtkirina gotübêjên me ji bo gîhîştina rêkeftinekê di demek nêzîk de kir, nemaze li ser bûdce û qanûna petrol û gazê. Wî eşkere kir ku êdî ne di berjewendiya ti kes û pêkhateyan de ye ku rêkeftinê paşde bixe, hemû Êraqî û Herêma Kurdistanê jî di nav de daxweza xizmetguzarî û lînêrînê dîkin ku rêkeftina tê xwestin jîngeheke dadperwerane ya yasayî ji bo her du aliyan ji bo cîbicîkirina daxwazên xelkê û baştirkirina rewşa xizmetguzariyan.

Got jî: Em hêvîdar in ku peywendiyê Herêma Kurdistanê û Bexdayê bigîhin asteke pêşketî, bi taybetî bi geşbînya ku hikûmeta Êraqê bi serokatîya birêz Mihemed Şiya Südânî dilxwaze gelek pirsgirêkan çareser bike.

Parlementera Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê Kîlan Qadir di daxuyaniyeke taybet de ji PUKMEDIA re ragihand: Serdana Cîgirê

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê bo paytext Bexdayê û hevdîtinê

datiya şandêñ Herêma Kurdistanê kir û karîbû bigîhe rêkeftinan ku

wî ligel berpirsan serdaneke girîng e.

Got jî: Serdana Qubad Talebanî di vê demê de gelek giringe, bi taybetî piştî ku biryara Dadgeha Federalî hat dayîn û hat bo yekcarî li ser rûbirûbûna pirsgirêkan.

Nûner Kîlan Qadir dibêje: Pirsgirêkên mezin hene ku divê bi awayekî radîkal bêñ çareserkirin, wek kêşeyên dabînkirina darayî, mûçeyên karmandan û xizmetkîna gelê Kurdistanê.

Got jî: her ci qas peywendiyê di navbera herdu hikûmetan de baştir bin, bê guman dê xizmetguzarî, mûçê û aramî zêdetir bibe û hemwelatî dê li herêma Kurdistanê û Êraqê bi hemû xweşîya xwe bijîn. Parlamentera Yekîtiya Niştimanî li Parlamentoja Kurdistanê Luqman Werdî ji PUKMEDIA re ragihand: Yekîtiya Niştimanî hertim tekezî li ser wê yekê dike ku bi yekcarî kêşeyên heyî çareser bibin. Got jî: Qubad Talebanî cîgirê serokê hikûmeta herêma Kurdistanê, hewil daye û berdewame jî li ser çareser kirina kêşeyên berdest, pêşkêşkirina baştîrîn xizmetguzarî bo hemwelatîyan û rûbirûbûna hemû dosyayê wek petrol, gaz, devêrên kêşebar û kêşeyên din bi réya destûrê.

Parlementar Luqman Werdî dibêje: kêşeyên heyî di çarçoveya destûra herdemî ya Êraqê de tên çareserkirin û Qubad Talebanî di heyamên borî de geriya û serkir-

alîkariya Herêma Kurdistanê kir.

Got jî: Niha jî hemû hewlén xwe yên siyasî û peywendiyê dualî bo dîtina rîyeke yasayî û çare-seriyeke radîkal ji kêşeyan re dike û ré li dûbarebûna wan kêşeyan digre.

Nûnerê pêkhateya Feylî Husêñ Mirdan di daxuyaniyeke taybet de ji malpera fermî ya Yekîtiya Niştimanî ya Kurdistanê PUKMEDIA re ragihand: Dem dema çareserkirina pirsgirêkên di navbera Hikûmeta Herêma Kurdistanê û Hikûmeta Federal de ye ku ji demeke dirê ve hene.

Got jî: Di heyamên borî de çarenivîsa kêşeyan hebû ku bi awayekî radîkal nehatibûn çareser kirin, divê çareyên dawî ji bo kêşeyên heyî hebin.

Di navbera her du aliyan de berjewendiyê hevpar hene

Nûner Husêñ Mîrdan dibêje: Divê her du hikûmet bigîhin rêkeftineke giştî ji ber ku em yet gel in û me di gelek mijaran de destên hev girtîye bi taybetî di şerê li dijî rîxistina terorîst a DAIŞê de û gelek serkirdeyê kurd hene ku li başûr û parêzgehîn navendîşerê terorîstan kirine.

Got jî: Her sal ev kêşe derdi kevin holê, bi taybetî dema ku bûdceya salane tê pesend kirin, lê kêşe û dozêñ mezin yên hevbes hene, û şert û mercen niha rê nade ku ew kêşe bimîn, ji ber ku welatî dê tenê kêşedar bin, bi taybetî piştî biliindibûna nirxê dolar. **PUKMEDIA**

Li Efrînê erdhej; herî kêm 51 kesan jiyana xwe ji dest dane

aneya serbazî ya Efrînê.

Li bajarakê Cindirêse jî, hejmareke mezin ji avahîyan bi temamî herifîne û heta niha bi dehan kes di jêr kavilan de mane û hejmarek kesan canê xwe ji dest dane. Wezareta Tendirustiya

Sûriyê jî ragihandiye, di encama erdhejê de heta niha 237 kesan canê xwe ji dest dane û 639 kesen din jî birîndar bûne.

Li Sûriyê, li bajarakê Heleb, Idlib, Tertûs, Laziqiye û Hemayê erdhejê çê bûye. **Nerina Azad**

Kurdistan yek ji dergûşen herî kevin a şaristaniyê ye

Li cihanê gelek ciyên kevin yên şaristaniyê hene. Ji wan hinek ev in: Filistîn, Misir, Yûnanîstan û Mezopotamya.

Mezopotamya axa navbera çemên Dîcle û Feratê ye (mezo: navber, potam: çem).

Paristaniya vê herêmê dijihî 8-9 hezar salên berî zayinê (b.z.).

Hin cîranê kurdan yên dîrokî asûrî, faris, ermenî û romayî bûne.

Bi qasî ku tê zanîn cara

pêşî sumeriyan qala kurdan kiriye. Wan ji welatê kurdan re gotiye:

KAR-DA-KA (*)

Ev gotin 2000 sal b.z. li ser kevirekî hatiye nivîsîn. Ev kevir li Mezopotamyayê li kavilekî sumeriyan hatiye dîtin.

Welatê Kardakan diket navbera Bedlîs û Wanê.

Asûriyan jî ji kurdan re gotiye kardox û ji welatê wan re jî gotiye Kurtiye.

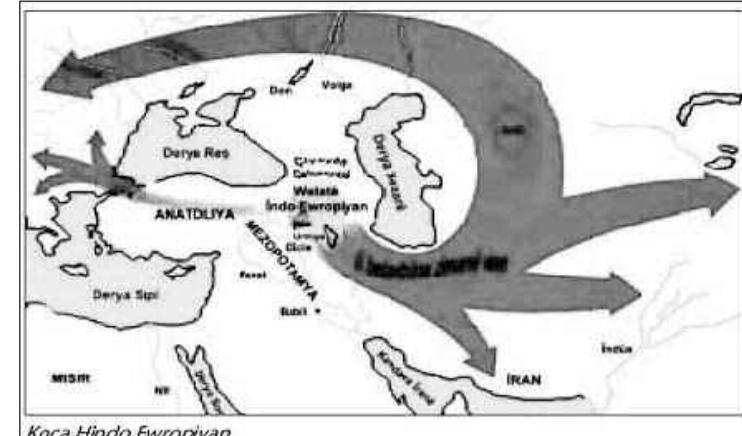
Piştre navê kurdan di bel-

geyên dîrokî de wek kurtî, kirtî, kardox, kardoç, gutî, med, kardo û kardukhatîye nivîsîn.

Li gor dîroknaşan kurd arî ne û neviyên medan in.

Gotina arî ji sanskrît (**) tê, maneya wê jî binijad, esilzade, yên xweşik, yên baş û rind e. Navê zimanê ariyan aryavaşa bû. Navê welatê wan Aryavarta (Welatê Arya/Warê Arya) bû. Welatê wan başûr û rojhîlatê Derya Qezwînê (Xezar) bû.

(*) Navê KARDAKA li ser

kevir bi awayê KRDK hatiye nivîsîn. Zimannas gava ku nivîseke ku tenê bi tîpêng dengdar hatibe nivîsîn, A-yeke (dengekî di navbera A û E'yê de

ye) dixin navbera hemû tîpan. Loma KRDK dikare KURDIK, KARDOK, KURDOK û hwd. be.

(**) Sanskrît zimanê kevn ê hindî ye.

Dewleta Merwanî (P.Z. 990 -1085) Beş: DEWLETÊN KURDÎ, SEDSALA 12'AN, İMPARATORIYÊN KURDÎ

Sînor bikin renge em bikaribin di vî warî de wêneyekî di hisê xwe de ji berfirehiya wê dewletê re dirust bikin (3): Miyafarqîn (Paytext), Diyarbekir, Ardîş, Nisêbîn, Mêrdîn, Reha (Urfâ), Mûş, Wan, Hesen kêt, Xerbût, Botan, Qamişlo, Amûdê, Serêkaniyê û Dêrikê. Dewleta ko hemî xaka kurdan neketibû bin destê Dostikiyan. Lewra ji bo ko em wêneya giştî ya vê dewletê bizanibin gerek nexşeya siyasi ya wê serdemê li ber dest be, gerek em bişen nakokiyên siyasi û hêzên leşkerî û rengên pevçnê, binasin, û em bikaribin çawatiya danûstendîna Dostikiyan bi xwe bi wan rûdan û bûyeran re, têbighêjin. Dewleta Biweyhî û xîlafeta Ebasî wê wextê li Bexdayê bûn, û xîlafeta Fatimî ji li Misrê bû, di navbera wan de her û her li ser serkeşîya Misulmanan pevçûn ranediwestiya. Li milê dî, Imperatotiya Pîzantî ji fileh diparastin û di navbera van hersê dewlatan de, berî hatina Selcûkiyan (4), pevçûna ji bo daqurtandina dewleten biçük li dar bû. Digel ko Mîrê Dostikiyan carcaran diyarî ji pîzantayê re, lê ne wek Hemedaniyê Helebê di şûna bacê de, dişindin. Herweha peywendiyên wan ên siyasi û aborî wek ko çawan ligel Ebasîyan hebûn wî Husên Ebdulahê Dostikî ye, ji kurdên Harbexî ye ji mîrên Botan e. Piştî Mirina Bad, Ebasîyan û Biweyhîyan û romê wa texmîn kirin ko êdî ji tirsnaşıya dewleta dostikiyan xelas bûn, lê belê berevajî gumana wan, cîgir û mîratgirê Badî, bi taybetî Ebû Elî kurê Merwanî, di demeke kurt de şiya bajarêن xwe ji nû ve asê bike û hêza xwe ji careke dî berhev û tundtir bike. Ibnû Kesîrê Dîmesqî vê yekê bêtir zelal dike: "xîlîfeyê Fatimîyan şandeyeke giranbuha digel diyarî û entîkeyan hinartibû cem Mîr Ebû Elî û hebûna dewletê pejirandibû, herwilo xîlîfeyê Ebasîyan û Imperatorê pîzantîyan jî her yekî ji milê xwe ve daxwaza hevalbendî û sînbendîyeke hêja jê dixwestin"

Gutî (Qurtî, Gutium)
Beş: BERIYA ZAYİNÎ, DEWLETEN KURDÎ, İMPARATORIYÊN KURDÎ

Gutî di dirokê de yek ji pêşiyê Kurdan e li çiyayê Zagros û li kîlêka çemê zapê jiyan e, 2700 sal berya mîladê, dewletek xurt û serbixwe sazzdin û tênen heta mezarboata, lewre axa wir gelek xwes û bijun bu.

Di sala 2649 pêşiyê mîlade êrîş dîbin ser Sumer û Akadiyan welatê Akadiyan ji zevt dikin du qerna wan idare dikin, peşe di sala 2400 berya mîlade da bi biraye xwe gele

Lolora yekbunê cedîkin dewleta wan bi vî rengî gelek xurt û peşve dike. Lî piştre li hember Akadayî dîsa mexlûb dîbin û diçin warê xwe yê kevn çiyyate

Zagrose. Piştre di sala 2270 B.Z. di dema padişahê Asûriyan Salmanasare yekemin de bi wan re şereki giran datinin.

Navê padişahê dawiya Gutian Tîrîgan bû.

Eldîmeşqî di vî warî de wisa dibêje: "Kurê Nebhan ê bazirgan di rojekê de 500 Dînarên pîzantî qezenc dikir". Ibulfariqî jî dibêje ko, Dewleta Dostikî li rada desthilata xwe sermiyanê tu kesî ji wan nedistend, ji bilî mirovekî Ereb ko çek di mala wî de dîtibûn, wek nokerekî ji bo welatekî dî hatibû nav wan dixebeitî.

Dîroknaşen ko li ser qonaxa dîrokî ya navçeyê radiwestin didin xuyanîkirin ko (Nesir Eldewle) Mîrê Dostikiyan, mirovekî siyasi, şareza û hismendekî bê hempa bû. Di têgihiştina hunera desthilatdariya dewletê de dûrbîn bû, lewra şiya gelê xwe di aşîti û xweşiyê de bîhêle. Li seranserî 53 ê salan bi hiştîjî danûstendin ligel dewletê û imperotorîn herêmê dikir bêyî ko welatê xwe hogirî asteng û nakokiyên siyasi bike. Herweha besdarî çareserkirina pîrsîrîkîn di navbera dewleten navçeyê de, dibû.

Dewleta Dostikî û hunera avahiyê

Jibermayî û kavîl û şûnşopênen hunera avahiyê yên dewleta Dostikiyan mirovan mit û mat dikin. Di wê wextê de, û di wê navçeyâ ko bi şer û pevçûnan mijûl bû, Dostikiyan berê xwe dabûn avakirina pêdiviyên jîyanke xwes, hewl didan ko xwe ji ber pevçûnan bidin alî da ko xwe ji avakirina şaristaniya mirovane re û xwe ji avakirina welatekî bajarvanî û xweşkirina jîyan xelkîn wî welatî re, vala bikin. Ji nû ve tekûzkirina Keleha Amedê û ji nû ve tebûtkirina súra wê û keleha Batmanê û súren Miyafarqîn û pirên asê li ser çemê Batmanê û kelehen Botan, tev, çend nimûne ne ji hunera avhiya Dostikiyan ko navên xwe û navên avahîkar û hostayê kurd li ser wan kavilan kolandine. Herwisa, Dostikiya bi awakî pir balkêş guh dabûn avakirina bazaran û kolanan û hewl dabûn ko ava paqîj li hemî mal û taxan belav bikin. Béguman hemî avahî û eywanen ko di wexta Dostikiyan de avadibûn, wek pîşe û hunereke spehî; bi taybetmendiya giyanê kurdan ve girêdayî bûn. Lewra ji yên herêmê û ji hunera avahî Romanî pir cihê bûn.

Sêhîfîni hazırladı: Perviz Pehahooglu

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABƏYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çîye? Ev **a**ve.
Bu nədir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

dirañ

Ev çîye? Ev **dir**añe.
Bu nədir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çîye? Ev **agire**.
Bu nədir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çîye? Ev **mare**.
Bu nədir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çîye? Ev **bizine**.
Bu nədir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is a goat.

bacan

Ev çîye? Ev **bacane**.
Bu nədir? Bu pomidor.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çîye? Ev **otomobile**.
Bu nədir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çîye? Ev **taCe**.
Bu nədir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

Canî

Ev çîye? Ev **Canîe**.
Bu nədir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcik

Ev çîye# Ev **Cûcike**.
Bu nədir? Bu cücedir.
Что это? Это цыпленок.
What is it? It is a chiken.

fincan

Ev çîye# Ev **fincane**.
Bu nədir? Bu fincadır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çîye? Ev **çave**.
Bu nədir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çîye? Ev **çêleke**.
Bu nədir? Bu inəkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is a cow.

çaynîk

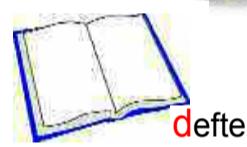
Ev çîye? Ev **çaynîke**.
Bu nədir? Bu çaynikdir.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapol.

çakûç

Ev çîye? Ev **çakûçe**.
Bu nədir? Bu çəkicdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is a hammer.

Dd

defter

Ev çîye? Ev **deftere**.
Bu nədir? Bu dəftərdir.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çîye? Ev **dare**.
Bu nədir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

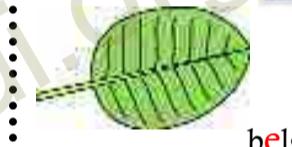
dest

Ev çîye? Ev **deste**.
Bu nədir? Bu əldir.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çîye? Ev **dile**.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

belg

Ev çîye? Ev **belge**.
Bu nədir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çîye? Ev **evoke**.
Bu nədir? Bu hinduşqadir.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

Êê

êleg

Ev çîye? Ev **êlege**.
Bu nədir? Bu jiletdir.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çîye? Ev **hêke**.
Bu nədir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

pê

Ev çîye? Ev **pêye**.
Bu nədir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

kêr

Ev çîye? Ev **kêre**.
Bu nədir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

Ff

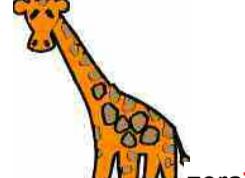
fil

Ev çîye? Ev **file**.
Bu nədir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an ele-

find

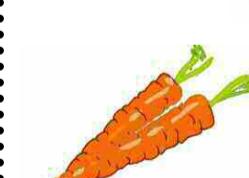
Ev çîye? Ev **findede**.
Bu nədir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çîye? Ev **zerafeye**.
Bu nədir? Bu zürafədir.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

Gg

gizér

Ev çîye? Ev **gizere**.
Bu nədir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carot.

gêzî

Ev çîye? Ev **gêziye**.
Bu nədir? Bu süpürgədir.
Что это? Это веник.
What is it? It is a braom.

gore

Ev çîye? Ev **goreye**.
Bu nədir? Bu corabdir.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

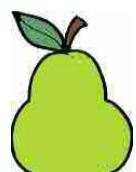

guh

Ev çîye? Ev **guhe**.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это уха..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABƏYA BI FERHENG

Hh

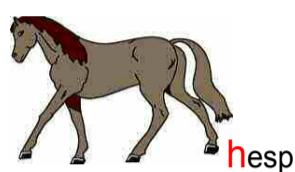

hirmê

hirç

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nədir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

hesp

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nədir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

hêştir

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nədir? Bu dəvədir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Ii

dil

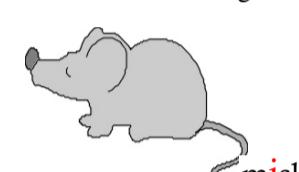
lepik

Ev çîye? Ev dile.
Bu nədir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

lîng

Ev çîye? Ev lînge.
Bu nədir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

mişk

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nədir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

Îî

îsot

dîk

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nədir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

gustîl

Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nədir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

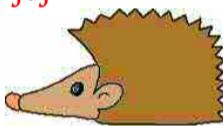

keştî

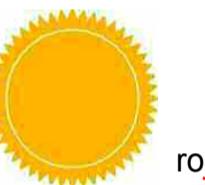
Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nədir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjîye.
Bu nədir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

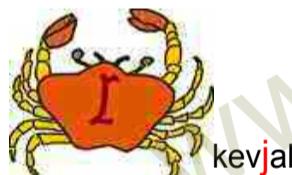
roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nədir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

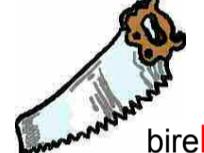
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nədir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

kevjal

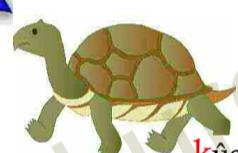
Ev çîye? Ev kevjale.
Bu nədir? Bu xərçəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Kk

birek

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nədir? Bu müşardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

kûsî

Ev çîye? Ev kûsîye.
Bu nədir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

kund

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nədir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is a owl.

kevçî

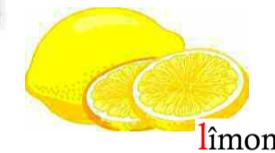
Ev çîye? Ev kevçye.
Bu nədir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

LI

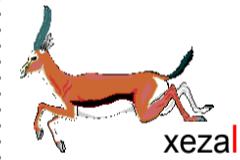
lêv

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nədir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

lîmon

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nədir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

xezal

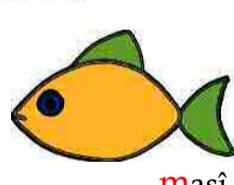
Ev çîye? Ev xezale. Ev çîye? Ev kûlîye.
Bu nədir? Bu ceyrandır. Bu nədir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это джейран. Что это? Это саранча.
What is it? It is a deer. What is it? It is a grasshoper.

Mm

mûz

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nədir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

masî

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nədir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

Ev çîye? Ev gamêše.
Bu nədir? Bu camışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

meymûn

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nədir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

Nn

nan

Ev çîye? Ev nanе.
Bu nədir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

trêñ

Ev çîye? ev trêñe.
Bu nədir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

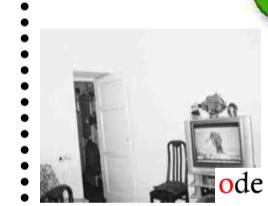
hûrbivîn

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nədir? Bu zərrəbindir.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

reng

Ev çîye? Ev renge.
Bu nədir? Bu boyadir.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

ode

Ev çîye? Ev Odeye
Bu nədir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

sol

Ev çîye? Ev sOle.
Bu nədir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Oo

otobûs

Ev çîye? Ev otobûse.
Bu nədir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

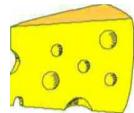

tôp

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nədir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABƏYA BI FERHENG

Pp

penîr

pîvaz

Ev çîye? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

perçemek

pêñûs

Ev çîye? Ev perçemek.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

Ss

Ev çîye? Ev Stérke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звёзды.
What is it? It is a star.

Ev çîye? Ev Seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

Ev çîye? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

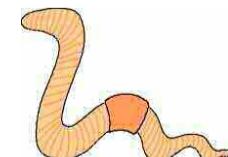
Ev çîye? Ev utîye.
Bu nədir? Bu ütdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is a iron.

Ev çîye? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is a ear.

Ev çîye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

Ev çîye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

Qq

beq

Ev çîye? Ev beq-e.
Bu nədir? Bu qurbağdır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çîye? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çîye? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qayçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çîye? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is a orange.

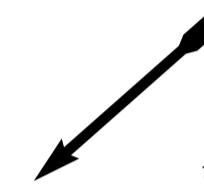

Rr

kêwrişk

Ev çîye? Ev şere.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

tîr

Ev çîye? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is a arrow.

rovî

Ev çîye? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

ŞŞ

şûr

Ev çîye? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılınçdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

seh

Ev çîye? Ev şeye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок..
What is it? It is a comb.

şîr

Ev çîye? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

şûše

Ev çîye? Ev şûseye.
Bu nədir? Bu şüşödir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

tîr

Ev çîye? Ev tirîye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

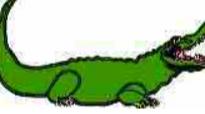
tûtî

Ev çîye? Ev tûtîye.
Bu nədir? Bu tutuquşudur.
Что это? Это попугай..
What is it? It is a parrot

pirtük

Ev çîye? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çîye? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu timsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

ÛÛ

Ev çîye? Ev utîye.
Bu nədir? Bu ütdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is a iron.

guhe

Ev çîye? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

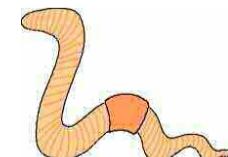

brûsk

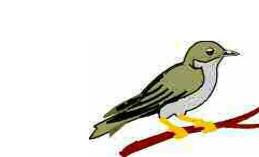
Ev çîye? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ildirimidir.
Что это? Это молния
What is it? It is a lightinigi.

Ev çîye? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

Ev çîye? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çîye? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица
What is it? It is a sparrow.

dupišk

Ev çîye? ev dupiške.
Bu nədir? Bu əqrəbdır.
Что это? Это скорпион
What is it? It is a skarpión.

Vv

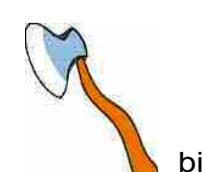
cav

Ev çîye? Ev cav.

keVok

Ev çîye? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyərçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

bivir

Ev çîye? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır
Что это? Это топор.
What is it? It is a axe.

berçaVik

Ev çîye? Ev berçaVike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки
What is it? It is glass.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABƏYA BI FERHENG

Ww

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nədir? Bu ökdəkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nədir? Bu şekildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

Ev çîye? Ev ewre.
Bu nədir? Bu buluddur.
Что это? Это туча
What is it? It is a cloud.

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nədir? Bu kəkklikdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

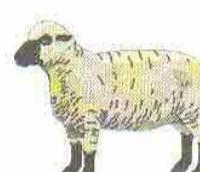
Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nədir? Bu arabüzəndir.
Что это? Это божья коровка
What is it? It is a lady-bird.

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nədir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nədir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nədir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

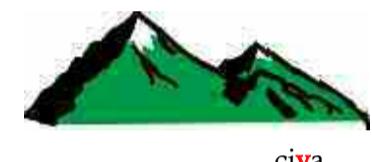
Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nədir? Bu xiyardır.
Что это? Это огурец.
What is it? It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nədir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

1

çiya

Ev çîye? Ev yeke.
Bu nədir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nədir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nədir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nədir? Bu zəngdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nədir? Bu vedrədir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nədir? Bu iynədir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

ALFABƏ

N b/s	KURDÎ		Azerî	ALFABƏ
	ya bi tipêñ latinî	ya bi tipêñ kirîñî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir , azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazid, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Щщ	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, cil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest,Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzing, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Өө	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, fîtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerilla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Hh	Hh	Hewlîr, havîn, hîrç hêşir, hewar, havîn, humê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, înî, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, İbrahîm, Îran
12	Ii	Ьъ	Iı	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminik,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lîyla, lazim, lempê, lîmon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdia, merd, mîr, mîvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesen,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Rr	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerilla,reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoresh, şev, şe, şene, şér, şûr, şapik, şalik, şîrîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tifing, top,
25	Ûû	Үү	Uu	Kûr û dûr, pêñûs, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Uu	Юю	Üü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî,vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Wecîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Xx	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîf, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zêytûn

Турецкая военная база в Ниневии подверглась ракетной атаке

Утром 1 февраля по турецкой военной базе "Зилкан" недалеко от Башки в иракской провинции Ниневия было выпущено не менее восьми ракет. Жертв нет. Контртеррористическое подразделение Курдистана сообщило, что нападение произошло в 7:45 утра. "По имеющейся информации, две ракеты упали внутри базы, а остальные упали в районе военной базы. В результате обстрела никто не пострадал", - говорится в сообщении контртеррористического подразделения, опубликованном в Facebook. Ответственность за теракт пока не взяла на себя ни одна из сторон. Спорная военная база в последние годы подвергалась многочисленным ракетным и беспилотным атакам. Присутствие турецких войск на иракской территории в последние годы было предметом многочисленных споров.

kurdistan.ru

Hazırladı İsmayı̄l TAHİR

Премьер-министр Ирака готовит поправки в Конституцию

В качестве первого шага к конституционным вопросам. Ясири начнет проводить

цию Ирака премьер-министр Мухаммед Шиа ас-Судани 29 января назначил Хасана Ниму аль-Ясири своим советником по

встречи и обсуждения с представителями исполнительной и законодательной власти, а также будет консультироваться с

судебными органами, чтобы наметить дорожную карту для внесения поправок в конституцию. Этот шаг отражает приверженность правительства выполнению министерской программы, одобренной парламентом 27 октября 2022 года, в целях предотвращения повторения политических тупиков, подобных тем, с которыми страна столкнулась в прошлом году.

В начале 2022 года глава Верховного судебного совета Ирака Фаяк Зидан призвал внести поправки в статьи конституции, чтобы они соответствовали обстоятельствам того времени, особенно в статью, касающуюся избрания нового президента в законодательный орган, которая требует двух- большинство третьей голосов. kurdistan.ru

Переговоры между ДПК и ПСК продвигаются вперед

Сообщается о достигнутом прогрессе в недавних переговорах между правящей "Демократической партией Курдистана" (ДПК) и конкурирующим "Патриотическим союзом Курдистана" (ПСК), которые встретились на прошлой неделе в Сулаймании, чтобы преодолеть разногласия и решить проблемы региона в преддверии парламентских выборов, намеченных на этот год.

ДПК и ПСК достигли предварительного понимания по ключевым вопросам, в том числе по предстоящим парламентским выборам. Как стало известно "Kurdistan24", они договорились сформировать совместный комитет для решения остальных вопросов.

"Во время встречи мы обсудили все разногласия между ДПК и ПСК", — заявил в воскресенье журналист член политбюро ПСК Джутияр Нури. Он также добавил, что в ближайшие дни стороны снова встретятся, чтобы решить проблемы и

Блынд Исмаил, член Центрального комитета ДПК, назвал время встречи "очень важным" для демонстрации единства курдских политических партий, особенно после недавнего решения федерального суда, объявившего продажу нефти в Курдистане неконституционной. kurdistan.ru

Джаффа в Эрбилье в прошлом году наряду с неэффективным управлением ПСК государственными доходами в Сулаймании осложнило отношения между правящими партиями Курдистана, а также задержало парламентские выборы, запланированные на октябрь прошлого года. kurdistan.ru

Землетрясение в Турции: 5 434 человека погибли, более 31 тысячи ранены

Число жертв землетрясения в Турции достигло 5 434 человек, 31

Глава государства сообщил, что в 10 пострадавших от землетрясения

3419, раненых – 20 534 человека, разрушено 5775 зданий.

Как сообщает АЗЕРТАДЖ, эти цифры озвучил вице-президент Турции Фуат Октай в интервью телеканалу TRT. По его словам, в настоящее время в 10 провинциях, пострадавших от землетрясения, работает 12 181 спасатель. Из других стран прибыло 3294 спасателя. На данный момент из-под завалов спасены более 8 тыс. человек.

В зоне стихийного бедствия полным ходом продолжаются поисково-спасательные операции.

12:20

Число погибших в результате землетрясения в Турции достигло 3381, раненых – 20 426 человек.

Как сообщает АЗЕРТАДЖ со ссылкой на телеканал TRT, новые цифры обнародовал представитель Агентства по управлению чрезвычайными ситуациями (AFAD) Орхан Татар. По его словам, в целом в 10 провинциях обрушилось 5 775 зданий. Отметим, что 6 февраля в 04:17 по местному времени в районе Пазарджик турецкой провинции Караганда произошло землетрясение магнитудой 7,7, а позже, в 13:24, в районе Эльбистан были зафиксированы подземные толчки магнитудой 7,6. Очередное землетрясение магнитудой 5,3 произошло 7 февраля в районе Гёльбаши города Адыяман.

тысяча 777 человек получили ранения.

Как сообщает АЗЕРТАДЖ, информацию об этом распространило Агентство по управлению чрезвычайными ситуациями (AFAD).

16:51

Число жертв землетрясения в Турции возросло до 3549, количество раненых составило 22 168 человек.

Как передает АЗЕРТАДЖ со ссылкой на телеканал TRT, последние данные о последствиях стихийного бедствия представил Президент Турции Реджеп Тайип Эрдоган.

В 10 провинциях объявлено чрезвычайное положение сроком на три месяца

провинциях объявлено чрезвычайное положение сроком на три месяца. К поисково-спасательным операциям привлечено 53 317 спасателей, сотрудников полиции и военнослужащих, около тысячи карет скорой помощи, 5 тыс. медицинских работников. Учебный процесс в зоне бедствия приостановлен до 20 февраля.

Реджеп Тайип Эрдоган назвал случившееся одной из крупнейших

катастроф регионального и мирового масштаба и призвал делать пожертвования на счета Агентства по управлению чрезвычайными ситуациями (AFAD).

13:56

Число погибших в результате землетрясения в Турции достигло

В Курдистане почтили память жертв терактов 2004 года

1 февраля Иракский Курдистан отметил 19-ю годовщину смертоносных атак террористов-смертников на штаб-квартиры "Демократиче-

ской партии Курдистана" (ДПК) и "Патриотического союза Курдистана" (ПСК) в Эрбите, в результате которых погибло более 100 членов партий и мирных жителей, более двухсот человек получили ранения.

В тот день в 2004 году сотни сторонников и членов ДПК и ПСК собрались в Эрбите, чтобы отпраздновать праздник Ид аль-Адха. Два террориста-смертника взорвали себя, убив 103 человека и ранив 246.

В эту среду простые граждане, правительственные и партийные деятели, включая премьер-министра Масрура Барзани, собрались в Эрбите, чтобы почтить память жертв теракта минутой молчания. Премьер-министр возглавил специальную церемонию, посвященную памяти жертв нападения, и возложил венок к мемориалу погибших. kurdistan.ru

США помогли 100 езидским семьям вернуться в Синджен

Правительство США недавно помогло почти 100 семьям, укрывавшимся в Иракском Курдистане после захвата их родных городов террористическим "Исламским государством" (ИГ, ИГИЛ), вернуться в их дома в районе Синджен иракской провинции Ниневия.

"При финансовой поддержке правительства США около 100 семей езидов смогли вернуться в свои дома в Кахтании в Синджене из лагеря для вынужденных переселенцев", — говорится в сообщении Генерального консульства США в Эрбите, опубликованном 30 января в Facebook. "Финансирование США помогло этим семьям получить денежную помощь и восстановить их дома. Около 400 семей езидов все еще проживают в лагере для вынужденных переселенцев после бегства от ИГИЛ".

Езиды — это курдоязычная община, в основном сконцентрированная в Синджене, который в августе 2014 г. был захвачен ИГ. Боевики подвергли езидов настоящему геноциду, убив, вынудив бежать и забрав в рабство тысячи людей.

ИГ разрушили 68 езидских святынь, вынули почти 400 000 езидских мужчин и женщин искать безопасности в соседнем Курдистане. Большинство из этих людей остаются внутренне перемещенными лицами, а родные города езидов остаются в значительной степени под контролем незаконным вооруженным группам. kurdistan.ru

Президент Курдистана и генеральный консул США обсудили политические события

Президент Иракского Курдистана Нечирван Барзани 1 февраля

регионе, включая недавние переговоры между ключевыми партиями

встретился с генеральным консулом США в Эрбите Ирвином Хиксом, чтобы обсудить последние политические события в

Курдистана о выборах и связанных с ними проблемах.

"На встрече они обсудили последние политические события в

Турцию и Сирию объединило общее горе

Ночью и днем 6 февраля на юге Турции произошли два землетрясения магнитудой 7,7–7,8 балла. В результате масштабных разрушений в республике погибли более 1,6 тыс. человек. Сотни жертв и в соседней Сирии. Трагедия сразу же вызвала отклик у соседних стран, которые отложили в сторону все существовавшие противоречия. Например, оказать всю необходимую помощь как Анкаре, так и Дамаску сразу же предложил премьер Армении Никол Пашинян, а премьер Израиля Биньямин Нетаньяху уже распорядился отправить спасательные бригады.

Разрушительное землетрясение, которое произошло около четырех часов утра, затронуло целый ряд турецких провинций, расположенных друг от друга на приличном расстоянии. Это Газиантеп и Кахраманмараш, которые граничат с Сирией, приморский Мерсин, где совместно с Россией строится АЭС "Аккую", и Диярбакыр — центр курдской общины.

Еще в первой половине дня в Турции говорили о 284 погибших и более чем о 2 тыс. пострадавших. Однако цифры постоянно росли, и вскоре стало понятно: в республике погибло более 1,6 тыс. человек.

Число разрушенных зданий, по предварительным подсчетам, достигает 3,4 тыс., что делает это землетрясение самым масштабным с 1939 года.

Ситуацию усугубляет то, что почти на всей территории, затронутой землетрясением, плохая погода — от одного до девяти градусов тепла, при этом идет снег или дождь. Многие из тех, кто смог вовремя выбежать из зданий, вынуждены мерзнуть на улице.

Главное о землетрясении в Турции и Сирии

Похожая ситуация сложилась и по другую сторону границы — в Сирии, а именно в провинциях Алеппо, Тартус, Латакия и Хама. Число погибших там тоже постоянно росло. Днем официальные сирийские СМИ сообщали: на

подконтрольных властям территориях погиб 371 человек, на неподконтрольных — 221. По данным сирийской газеты "Аль-Ватан", среди погибших оказалась сестра премьер-министра страны Хусейна Арнуса — Насуб Арнус.

этих стран оказались Сербия, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан и, конечно, Россия. Как сообщили в Минобороны РФ, глава ведомства Сергей Шойгу позвонил своему турецкому коллеге Хулуси Акар и предложил

Пострадали и бесценные исторические памятники на территории Сирии — замок крестоносцев Маргат и средневековая крепость в городе Эль-Кадмус.

Об ощущимых толчках сообщали и в других странах Ближнего Востока: Ираке, Ливане и Израиле. Однако разрушений и жертв там не зафиксировали.

Днем в регионе — от Анкары и Бейрута до Багдада и Еревана — ощущались новые толчки. Как объясняют сейсмологи, это неудивительно — афтершоки от землетрясения такого масштаба могут продолжаться около месяца.

Такую оценку, в частности, дал директор Республиканского центра сейсмологической службы при Национальной академии наук Азербайджана Гурбан Етирмиши.

Трагедия в Турции и Сирии сразу же привлекла внимание десятков стран, которые предложили свою помощь. "Начались международные контакты по вопросу оказания помощи Турции в связи с землетрясением. Наряду с НАТО и ЕС порядка 45 стран направили предложения о помощи", — заявил турецкий президент Реджеп Тайип Эрдоган. В списке

"всю необходимую помощь по линии военного ведомства".

"Опечален известием о разрушительном землетрясении в Турции и Сирии, в результате которого есть много погибших. Выражаем глубочайшие соболезнования семьям погибших и желаем скорейшего выздоровления пострадавшим. Армения готова оказать помощь", — написал в Twitter, в частности, премьер Армении Никол Пашинян. Отметим, что Ереван, который стремится наладить отношения с Анкарой, ранее уже выражал соболезнования в связи с трагедиями на территории страны.

Так же отреагировал и Израиль — страна, у которой не самые простые отношения даже с Турцией, не говоря уже о Сирии, по чьей территории нередко наносятся удары. "В соответствии с запросом турецкого правительства я дал указание отправить спасательные и медицинские команды", — говорится в заявлении израильского премьера Биньямина Нетаньяху. — Это то, что мы делаем по всему миру, и то, что мы делаем в соседних с нами районах".

[kurdistan.ru](#)

Израиль и США намерены наращивать усилия по противодействию Ирану

Соединенные Штаты и Израиль будут предпринимать все необходимые меры для того, чтобы Иран не получил ядерное оружие и средства его доставки. Две страны намерены наращивать усилия по противодействию Тегерану. Об этом в понедельник, 30 января, заявил премьер-министр Израиля Биньямин Нетаньяху (Benjamin Netanyahu).

"Я думаю, что существует общий консенсус в том, что этот режим (иранский. — "Профиль") не должен приобрести ядерное оружие. У нас состоялся отличный разговор по поводу выработки общей политики и попыток совместной работы, чтобы предотвратить эту опасность", — сказал он по итогам встречи с государственным секретарем США Энтони Блинкеном. Он прибыл в Израиль в рамках рабочего визита, пишет РИА Новости.

Нетаньяху также указал, что намерен добиться успехов по вопросам нормализации отношений Израиля с арабскими странами.

Министры обороны США и Израиля в первых числах января обсудили Иран. В ходе диалога стороны затронули ряд тем, "включая ядерные амбиции Ирана и его региональную агрессию". Глава Минобороны Израиля тогда подчеркнул важность международного сотрудничества с тем, чтобы воспрепятствовать получению Тегераном ядерного оружия. В Белом доме ранее рассказали, что вызовы со стороны Ирана станут для США главной темой обсуждений с израильским правительством. Также отмечалось, что Вашингтон считает Израиль близким другом и сильным союзником в ближневосточном регионе.

[kurdistan.ru](#)

Контрабанда лекарств в Ираке представляет общественную опасность

Лекарства, ввозимые контрабандой в Ирак, продолжают представлять серьезную опасность для здоровья населения страны, что побуждает

органы здравоохранения усилить меры противодействия. Иракские власти недавно изъяли более 50 тонн контрабандных лекарств в ходе операций в Багдаде, Дияле и Ниневии, чтобы очистить рынок и обеспечить общественную безопасность. Об этом говорится в заявлении министерства здравоохранения, опубликованном в воскресенье, 29 января. "В ходе операции мы закрыли ряд аптек, не имевших лицензии на деятельность, в Багдаде, Дияле и Ниневии, где мы изъяли около 50 тонн контрабандных и поддельных лекарств", — заявили в министерстве. Правоохранительные органы также передали под суд 17 человек, подозреваемых в причастности к контрабанде лекарств в страну. Органы здравоохранения заверили общественность, что продолжат следить за рынком лекарств на предмет возможных правонарушений.

[kurdistan.ru](#)

ДИПЛОМАТ

№ 05 (517) 01-07 феврал 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Масуд Барзани и делегация коалиции обсудили ход войны против ИГ

Курдский лидер Масуд Барзани, президент "Демо-

ристическую угрозу в регионе.

ратической партии Курдистана" (ДПК), 30 января принял делегацию возглавляемой США Международной коалиции по борьбе с "Исламским государством" (ИГ), чтобы обсудить терро-

рную группировку. Делегацию возглавлял генерал Мэттью Макфарлейн, командующий Объединенной оперативной группой операции "Непоколебимая решимость" (CJTF-OIR). На встрече обсуждались последние

события, касающиеся борьбы с ИГ.

Как сообщил штаб Барзани, стороны подчеркнули необходимость продолжения сотрудничества коалиции, международного сообщества и стран региона "до искоренения терроризма и экстремистской идеологии" в регионе.

Делегация коалиции высоко оценила роль пешмерга в борьбе с терроризмом, назвав их "сильной и мужественной силой".

В ходе встречи Барзани поблагодарил союзников за их сотрудничество и координацию с силами пешмерга в борьбе с террористами и отметил, что курдские силы "понесли много жертв, но всегда добивались победы в своей борьбе". [kurdistan.ru](#)

Total Energies начала выводить сотрудников из Ирака после неудачных переговоров

TotalEnergies начала выводить сотрудников из

министр Ирака и министр нефти страны Хайян Абду-

Ирака после сложных переговоров в Париже между главным исполнительным директором компании Патриком Пуянне и иракским премьер-министром Мухаммедом Шиа-ас-Судани.

Как пишет Iraq Oil Report, это предвещает конец мега- сделки на \$27 млрд по созданию французской компанией инфраструктуры для энергетического сектора Ирака.

По сведениям издания, на прошлой неделе премьер-

Лгани удивили Пуянне, снова выдвинув требование, которое сорвало предыдущие переговоры - иракская сторона потребовала 40% в проекте, а не ранее предусмотренные 25-30%.

По итогам переговоров в Париже ни TotalEnergies, ни офис Судани не опубликовали заявления.

Сотрудники TotalEnergies, которые работали над началом реализации проекта в Ираке, начали увольняться с

31 января, сообщает Iraq Oil Report со ссылкой на источники, близкие к французской компании. С представителем TotalEnergies не удалось связаться для комментариев.

Представитель государственной нефтяной компании Basra Oil Company (BOC), которая работала с Total над подготовкой к проекту, добавил: "Сегодня (сотрудники - ИФ) Total пришли в BOC, чтобы попрощаться с нами".

Ирак в сентябре 2021 года подписал четыре долгосрочных соглашения с TotalEnergies в области энергетики стоимостью \$27 млрд. Сделка предусматривает инвестиции в различные энергетические проекты, в том числе по переработке природного газа и установке солнечных батарей. Total пообещала, что размер первоначальных инвестиций составит \$10 млрд. Проекты должны улучшить ситуацию с обеспечением страны электроэнергией и сократить зависимость от поставок природного газа из Ирана. [kurdistan.ru](#)

ТӘSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNIVİSAR:

TAHİR SİLÈMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

ТАХИР СУЛЕЙМАН

Tel: +994 50 352-33-18

+994 55 202-73-53

Xüsusi müxbir:

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейfur

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə
S. Mehmandarov ev 25,
mənzil 17

Navnisan: Bakû Az1040, soqaq
S. Mêhmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица
С. Мехмандаров дом 25, кв. -17

Qəzet "Diplomat" qəzeti bilgisayar
mərkəzində yığılıb səhifələnib və
"Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NFŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500

Турция довольна: Финляндия запретила сожжение Корана

Турция приветствует запрет на сожжение Корана в Финляндии. Об этом заявил пресс-секретарь и главный советник президента Турции Ибрагим Калын.

Ранее полицейское управление Финляндии заявило, что не допустит публичного сожжения Корана, как это недавно произошло в Швеции и Дании, поскольку финский закон предусматривает, что нарушение религиозного спокойствия является наказуемым преступлением.

Опрос финского телеканала Yle в 2021 году показал, что большинство финских депутатов не хотят менять закон Финляндии о святыни религии, который предусматривает возможность шестимесячного тюремного заключения за богохульство. Однако некоторые депутаты призвали внести изменения в закон, исходя из соображений свободы слова, а комитет ООН по правам человека призвал Финляндию изменить уголовное положение, утверждая, что оно ограничивает свободу выражения мнений. [kurdistan.ru](#)

Команды спасателей направлены в Турцию из Курдистана

Специальная группа спасателей в сопровождении 25 машин скорой помощи направлена Региональным правительством Курдистана (КРГ) в Турцию для оказания помощи в спасательных работах в районах, пострадавших от мощного землетрясения. Помощь была организована по поручению премьер-министра Масрура Барзани.

Как сообщил представитель "Благотворительного фонда Барзани" в интервью "Kurdistan24", первые 15 автомобилей с 50 сотрудниками скорой помощи и медицинских служб уже прибыли на юго-восток Турции.

Выступая перед журналистами на пограничном переходе "Ибрагим Халиль" вместе с министром здравоохранения Саманом Барзанджи, министр внутренних дел Ребар Ахмед отметил, что Турция призвала Курдистан направить медицинские бригады для оказания помощи в спасательных работах. Он также отметил, что КРГ направит группы спасателей в Сирийский Курдистан, где в результате вчерашнего ночного землетрясения погибло около тысячи человек. 6 февраля в 4:17 утра по местному времени мощное землетрясение силой 7,7 балла по шкале Рихтера потрясло 10 провинций на юге Турции, в результате чего 1762 человека погибли и более 12 000 получили ранения, более 5000 зданий были разрушены. [kurdistan.ru](#)